

Verslag Verantwoord Beleggen

bpfBOUW 2024

bpfbouw.nl

bpf BOUW

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Doelstellingen en resultaten	6
1. Onze aanpak op hoofdlijnen	10
2. Duurzaam wonen, werken en leven	16
3. Klimaat	26
4. Arbeidsomstandigheden	34
5. Circulariteit	38
6. Aandacht voor mens, milieu en goed bestuur	42
7. Samenwerking en communicatie	50
8. Vooruitblik	52
Bijlagen	
1. Over dit verslag	54
2. Toelichting rapportagecriteria	56
3. Afkortingen	58
4. Eindnoten	60
5. Meetmethode van de CO2-voetafdruk	62
6. Gerapporteerde resultaten in meer detail	74

Een leefbare wereld,
nu en straks

Een degelijke pensioenuitvoering en duurzaam wonen, werken en leven: dat is waar wij als pensioenfonds voor de Nederlandse bouwsector voor staan. Wij zetten ons in voor een duurzame leefomgeving waarin we op een gezonde en veilige manier kunnen wonen, werken en leven. Eén die aansluit op de behoeften van vandaag én die toekomstige generaties in staat stelt om in hun eigen behoeften te voorzien.

In ons Verantwoord Beleggen beleid (2021-2025) hebben we drie thema's vastgesteld waarop bpfbOUW verschil wil maken. Onze deelnemers vinden het belangrijk dat we ons inspinnen voor klimaat, arbeidsomstandigheden en circulariteit. Goed bestuur en het respecteren van mensenrechten door bedrijven zien we als randvoorwaarden voor verantwoord beleggen.

In dit verslag laten we zien hoe wij - samen met onze vermogensbeheerders - werk maken van verantwoord beleggen. We geven voorbeelden uit de praktijk: van investeringen, de duurzame thema's waaraan we extra aandacht geven en hoe we invloed uitoefenen bij bedrijven en projecten waarin we beleggen. We geven inzage in de voortgang die we boeken op onze ambities. Soms is de praktijk weerbarstig en gaat verandering langzamer of moeizamer dan we willen. Daarom komen ook onze dilemma's en uitdagingen aan bod.

Duurzame ontwikkelingsdoelen

Eind 2024 was € 21,5 miljard (31% van ons vermogen) belegd in vastgoed met een bovengemiddelde duurzaamheidsscore en in bedrijven die met hun producten bijdragen aan het behalen van de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (Sustainable Development Goals). Deze doelen zijn in 2015 opgesteld door de Verenigde Naties en richten zich op een betere wereld, zoals duurzame steden en gemeenschappen, goede gezondheid en welzijn en betaalbare en duurzame energie.

Eind 2024 was de CO2 -voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties 51% lager dan in het peiljaar 2019. Ook beleggen we € 2,9 miljard in bedrijven en projecten die bijdragen aan het duurzame ontwikkelingsdoel 'Betaalbare en duurzame energie'. Voor vastgoedbeleggingen zetten we in op minder energieverbruik en hebben we de ambitie om de energiezuinigheid van ons vastgoed te verhogen.

Zorgvastgoed

Met een vergrijzende bevolking dreigt er een structureel tekort te ontstaan aan (betaalbare) zorgwoningen. Wij zien daarom zorgvastgoed als een kans om bij te dragen aan een oplossing voor een grote maatschappelijke uitdaging. Zorgvastgoed is vastgoed dat specifiek is ontworpen, gebouwd of aangepast voor gebruik in de zorgsector en heeft betrekking op drie segmenten: Verzorgd Wonen, Intramurale Zorg en Zorgcentra. Eind 2024 hadden we hier € 879 miljoen in geïnvesteerd.

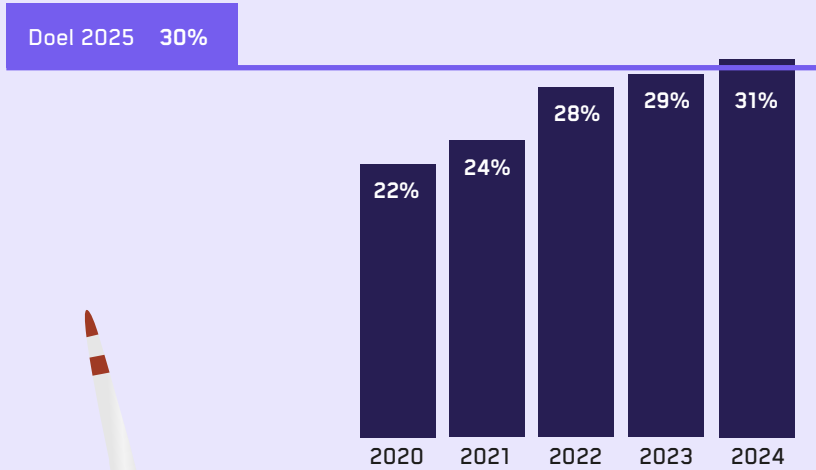
2025 en verder

In 2025 gaan we ons Verantwoord Beleggen Beleid herijken voor de periode 2026-2030. Met de voorbereidingen hierop zijn we in 2024 al begonnen: we hebben analyses uitgevoerd en aan het eind van 2024 een ESG-deelnemersonderzoek uitgevoerd. De resultaten zullen we meenemen in de herziening van ons beleid.

Bestuur bpfbOUW

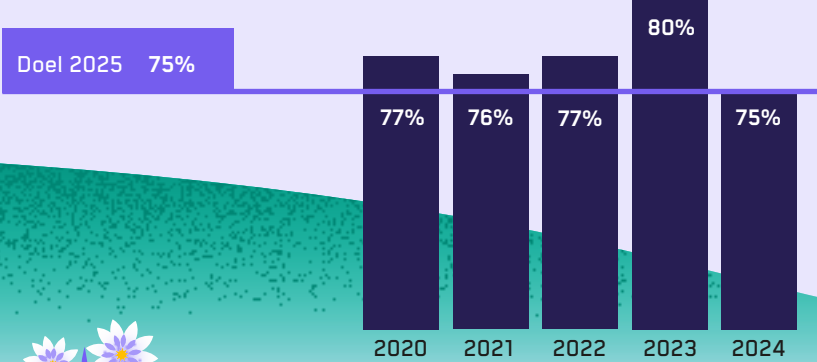
Duurzaam wonen, werken en leven

% van onze beleggingen dat bijdraagt aan duurzame ontwikkeling

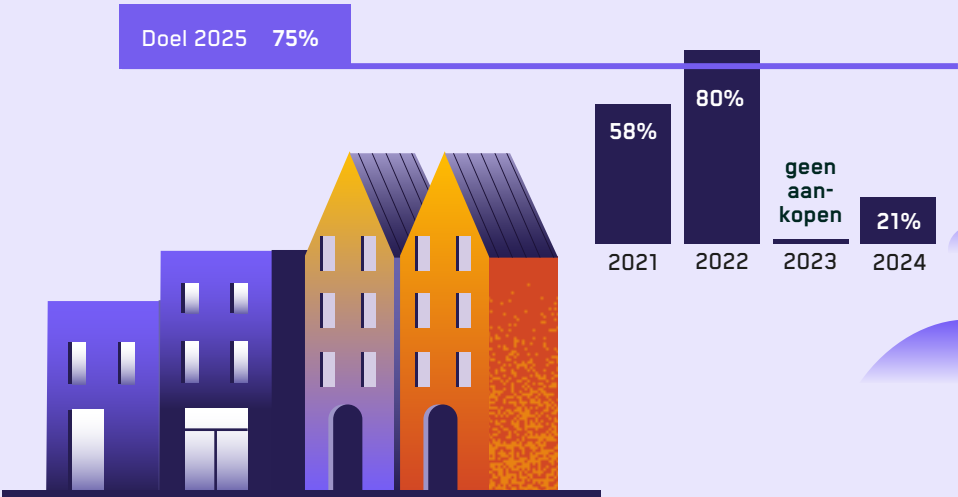

Eind 2024 was 0,7% van ons vermogen belegd in impactmandaten (€ 478 miljoen)
(Doelstelling 2025: 1 % van ons belegd vermogen is gealloceerd naar impactmandaten)

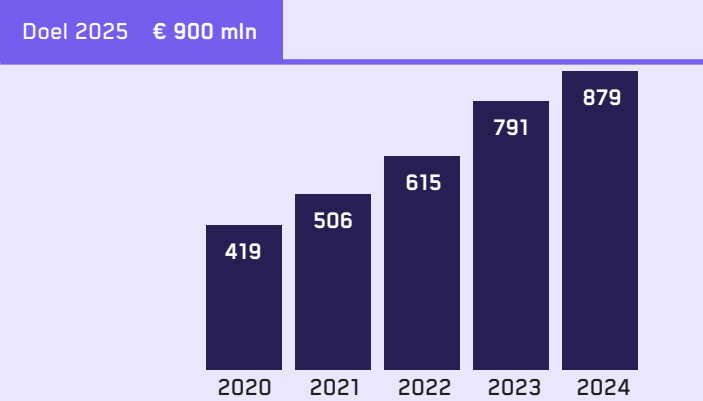
% van ons vastgoed met vier of vijf GRESB-sterren

% middenhuur van onze aankopen in Nederlandse woningen

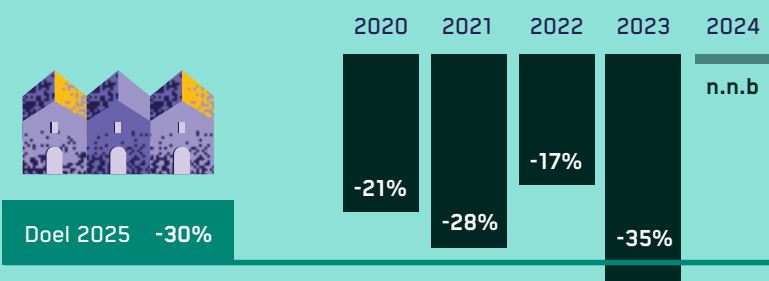

Onze beleggingen in Nederlands zorgvastgoed (x € mln.)

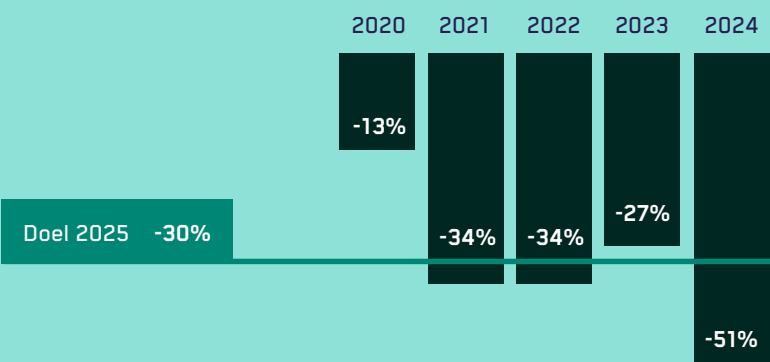

Klimaat

Energieverbruik Nederlands vastgoed (t.o.v. 2015)

CO₂-voetafdruk van onze aandelen en bedrijfsobligaties (t.o.v. 2019)²

Circulariteit

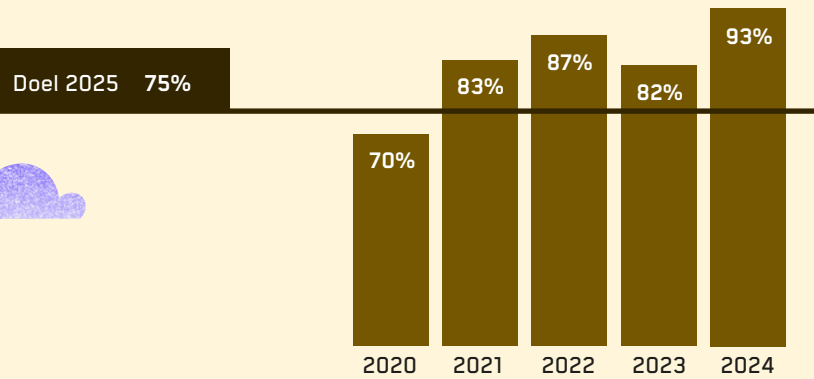
In 2024 waren voor 11 van de 12 (92%) opgeleverde bouwprojecten het materialendossier via de basisbestanden beschikbaar.

(Doelstelling 2025: materialendossier voor 75% nieuwe acquisities)

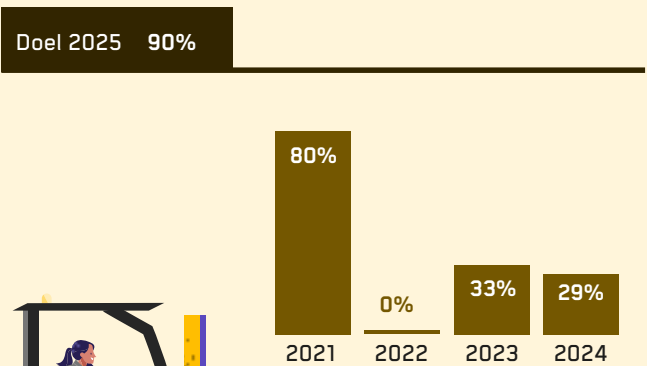

Arbeidsomstandigheden

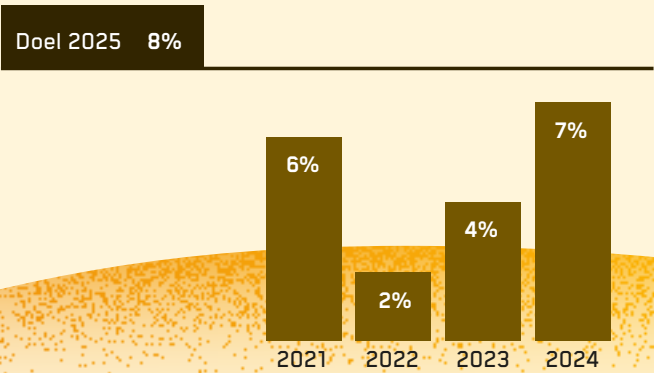
% Bewuste bouwplaatsen

% Nederlandse bouwplaatsen met werkplekken voor mensen met afstand tot arbeidsmarkt

% opleidingsplekken op onze Nederlandse bouwplaatsen

Onze aanpak op hoofdlijnen

BpfBOUW belegt de pensioenpremies van werknemers en werkgevers werkzaam in de bouwsector. Dat doen we omdat beleggen op lange termijn meer oplevert dan sparen. Wij willen dat bedrijven (en vastgoed) waarin we beleggen verantwoord omgaan met mens en milieu. Ook zien we graag dat ze goed worden bestuurd. Dit wordt ESG (Environment, Social & Governance) genoemd.

Uitgangspunten van ons beleid

Onze ambities, doelstellingen en aanpak voor de periode 2021-2025 staan in ons [Verantwoord Beleggen beleid](#). De uitgangspunten van ons beleid zijn:

- We realiseren een **goed en betaalbaar pensioen** door te beleggen met oog voor rendement, risico, kosten en duurzaamheid
- We zien het als onze **maatschappelijke verantwoordelijkheid** om als belegger invloed uit te oefenen en bedrijven aan te zetten tot meer verantwoord gedrag
- We streven naar **langetermijnwaardecreatie** voor onze deelnemers én de maatschappij
- We dragen bij aan de **integriteit en transparantie van financiële markten**
- We zijn een betrokken en verantwoordelijk pensioenfonds en realiseren onze doelstellingen in **samenwerking** met anderen

Deze uitgangspunten sluiten aan bij onze missie dat wij samen met deelnemers, werkgevers en andere stakeholders verbonden aan de bouwnijverheid bouwen aan een inkomen voor nu, straks en later.

Onze duurzame thema's

Als pensioenfonds voor de bouwsector willen we met onze beleggingen bijdragen aan duurzaam wonen, werken en leven. Binnen dit overkoepelende thema zien we drie belangrijke thema's die de komende jaren in ons beleid centraal staan: klimaat, arbeidsomstandigheden en circulariteit.

Onze duurzame thema's

Duurzaam wonen, werken en leven

We willen met onze beleggingen bijdragen aan duurzaam wonen, werken en leven.
Lees hierover in hoofdstuk 2

Klimaat

We willen bijdragen aan het tegengaan van klimaatverandering en inzetten op de overgang naar hernieuwbare energie.

Lees hierover in hoofdstuk 3

Arbeidsomstandigheden

We maken ons sterk voor veilige arbeidsomstandigheden, eerlijk loon en ontwikkelingsmogelijkheden voor de arbeidskrachten van nu en de toekomst.

Lees hierover in hoofdstuk 4

Circulariteit

We zetten ons in voor een efficiënte en verantwoorde omgang met grondstoffen.

Lees hierover in hoofdstuk 5

De doelstellingen per duurzaam thema

Duurzaam wonen, werken en leven:

- Eind 2025 draagt 30% van ons belegd vermogen bij aan duurzame ontwikkeling.
- 1% van ons belegd vermogen is in 2025 gealloceerd naar impactmandaten.
- In 2025 heeft 75% van onze vastgoed-portefeuille vier of vijf sterren in het jaarlijkse GRESB-onderzoek. Jaarlijks is meer dan 75% van onze nieuwe aankopen van Nederlandse woningen bestemd voor middenhuur.
- In 2025 hebben we € 900 miljoen geïnvesteerd in Nederlands zorgvastgoed.

Arbeidsomstandigheden:

- In 2025 is 75% van onze Nederlandse bouwplaatsen een Bewuste Bouwplaats.
- 8% van het personeelsbestand op onze Nederlandse bouwplaatsen bestaat in 2025 uit opleidingsplekken.
- In 2025 zijn op 90% van onze Nederlandse bouwplaatsen werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Circulariteit:

- 75% van onze nieuwe vastgoedacquisities in Nederland heeft een materialendossier.

Klimaat:

- In 2030 is de CO₂-voetafdruk (scope 1 & 2) van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties 50% lager dan in 2019; voor 2025 streven we tussentijds naar een vermindering van 30%.
- In 2030 is het energieverbruik van ons Nederlandse vastgoed 35% lager dan in 2015; voor 2025 streven we tussentijds naar een vermindering van 30%.

Met onze beleggingen willen we bijdragen aan de transitie die nodig is voor een duurzame toekomst. Ook gebruiken we onze invloed bij bedrijven en (vastgoed)objecten waarin we beleggen om ze aan te zetten tot het vergroten van hun positieve impact en het verkleinen van hun negatieve impact. Hoofdstuk 6 gaat hier verder op in.

Voorkeuren deelnemers en andere stakeholders

Het belang van onze deelnemers staat centraal bij de beslissingen die we nemen. Bij de ontwikkeling van het Verantwoord Beleggen beleid hebben we onze deelnemers gevraagd welke onderwerpen zij het meest relevant vinden. We luisteren ook goed naar andere belanghebbenden, zoals werkgevers, experts uit de bouwsector, wetenschappers en maatschappelijke organisaties.

ESG-risico's

BpfBOUW heeft in 2024 stappen gezet om ESG-risico's, ofwel duurzaamheidsrisico's, steviger te verankeren in het risicobeheer. Dat onderstreept het belang van dit onderwerp voor het fonds. 'ESG-risico' hebben we gedefinieerd als 'het risico dat ESG-factoren het pensioenfonds onverwachts beïnvloeden op de doelen rondom strategie, reputatie, financieel, compliance en operationele processen'.

De risicobereidheid geeft aan in welke mate bpfBOUW bereid is risico te lopen ten aanzien van een specifiek risico. Voor het ESG-risico hanteren we de kwalificatie 'risico-tolerant'. Belangrijke ESG-risico's voor bpfBOUW zijn onder andere klimaatverandering (hoofdstuk 3) en arbeidsomstandigheden (hoofdstuk 4).

BpfBOUW neemt ESG-risico integraal mee in het beleggingsbeleid en beleggingsbeslissingen. Als onderdeel van beleggingsbeslissingen worden deze risico's, waar mogelijk, geïdentificeerd en op materialiteit beoordeeld. Vanwege de beperkte beschikbaarheid van betrouwbare en consistente data is het op dit moment nog niet mogelijk om voor alle duurzaamheidsrisico's de financiële impact op het rendement te bepalen. Inzicht in dit effect zal na verloop van tijd toenemen naarmate er meer en betere data beschikbaar komen.

In 2024 ontwikkelden wij samen met onze uitvoerders APG en Bouwinvest risico-indicatoren om ook na de beleggingsbeslissing periodiek de risicobeoordeling en -monitoring uit te voeren voor onze portefeuille. Het meten van duurzaamheidsrisico's is relatief nieuw. De implementatie van deze risico-indicatoren begint naar verwachting in 2025.

Voorbeelden van manieren waarop we ESG-risico's in onze beleggingsportefeuille verminderen:

- Bij elke beleggingsbeslissing wegen we factoren op het gebied van milieu, maatschappij en goed bestuur (ESG) mee. Alle bedrijven in onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles beoordelen we aan de hand van ESG-criteria. Bij illiquide beleggingen zijn ESG-criteria onderdeel van het investeringsvoorstel
- We gaan met bedrijven in gesprek en sporen ze aan tot verbeteringen en het beperken van de risico's
- We oefenen actief ons stemrecht uit op de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) van bedrijven waarin we beleggen
- We brengen klimaatrisico's en -kansen voor onze beleggingen in kaart
- We verminderen de CO2-voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties en het (fossiele) energieverbruik van onze beleggingen in Nederlands vastgoed
- We streven ernaar te beleggen in oplossingen voor klimaatverandering en onze invloed aan te wenden voor het realiseren van betere arbeidsomstandigheden

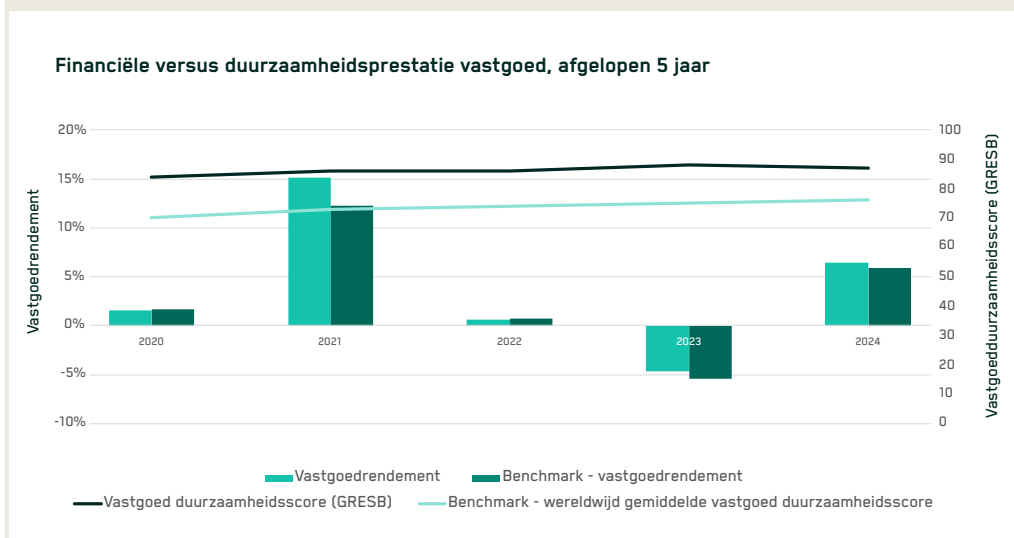
Wat betekent verantwoord beleggen voor het rendement?

BpfBOUW is ervan overtuigd dat verantwoord beleggen leidt tot een beter risico- en rendementsprofiel. Wij menen dat bedrijven die verantwoord ondernemen in de regel een beter toekomstperspectief hebben en een lager risico met zich meebrengen.

Ook in 2024 onderzocht APG de impact van ons Verantwoord Beleggen beleid op het risico- en rendementsprofiel van liquide (eenvoudig verhandelbare) beleggingen in onze portefeuille. Dat gebeurde aan de hand van een vergelijking van het risico en rendement van de aangepaste indices (voor de uitvoering van ons beleid) met een breder marktgemiddelde. Implementatie via actieve keuzes van de portefeuillemanagers maakte geen deel uit van de analyse. Uit deze analyse blijkt dat het effect van dit beleid in 2024 over het geheel gezien negatief was. In de jaren ervoor lieten de resultaten van deze analyse een wisselend beeld zien. Verdere conclusies over het effect op het pensioenrendement kunnen we pas trekken als over een langere periode is gemeten.

Voor vastgoedbeleggingen komt er steeds meer bewijs dat beleggen in duurzame gebouwen een hoger financieel rendement oplevert. Dit komt onder andere door lagere exploitatiekosten, meer comfort, welzijn en productiviteit van gebruikers, en een verbeterde bedrijfsreputatie. De resultaten wijzen ook op een mogelijk negatief effect op huurinkomsten en prijzen voor gebouwen met relatief zwakke duurzaamheidsprestaties.

Voor onze vastgoedportefeuille gelden vergelijkbare resultaten. De duurzaamheids-prestaties en het beleggingsrendement op onze vastgoedbeleggingen zijn de afgelopen jaren bovengemiddeld. Dit is in lijn met onze overtuiging dat verantwoord beleggen bijdraagt aan het verbeteren van het risico- en rendementsprofiel van onze beleggingen.

SFDR

De Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR) ziet toe op informatieverstrekking over duurzaamheid. BpfBOUW heeft in 2024 de SFDR-informatie op haar website herzien. Omdat de pensioenregelingen van bpfBOUW ecologische en/of sociale kenmerken promoten, verstrekt het fonds in het jaarverslag informatie over duurzaamheid, zie bijlage 4 SFDR van ons jaarverslag. In deze bijlage zijn we ook transparant over de mate van afstemming van onze beleggingen op het Europese kader ter bevordering van duurzame beleggingen (ook wel de 'EU Taxonomie').

Uitvoering door vermogensbeheerders

Het bestuur van bpfBOUW stelt het Verantwoord Beleggen beleid vast. Het bestuur wordt over het beleggingsbeleid, en daarmee ook het Verantwoord Beleggen beleid, geadviseerd door de commissie Vermogensbeheer en Balansmanagement (VBB).

Bouwinvest Real Estate Investors (Bouwinvest) beheert onze beleggingen in vastgoed (eind 2024 € 13,6 miljard). APG Asset Management (APG) beheert onze overige beleggingen (eind 2024 € 55,8 miljard). De vermogensbeheerders beleggen namens bpfBOUW het pensioengeld, voeren de dialoog met bedrijven en projecten waarin we beleggen (engagement) en voeren het stembeleid uit. APG en Bouwinvest kunnen ook externe managers inschakelen. Waar in dit verslag wordt gesproken van uitvoering, beheer of aankoop, is APG of Bouwinvest de uitvoerder, beheerder of aankoper.

Jaarlijkse evaluatie

Wij hebben ons Verantwoord Beleggen beleid op hoofdlijnen vastgesteld voor de periode 2021-2025. We houden de doelstellingen en de impact op de portefeuille goed in de gaten; waar nodig scherpen we aan. In 2024 publiceerden we een update van ons beleid en [Klimaatactieplan](#).

Erkenning voor onze aanpak

Elk jaar stelt de [Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling](#) (VBDO) een ranglijst op van duurzame Nederlandse pensioenfondsen. In 2024 behaalde bpfBOUW in de categorie pensioenfondsen met een belegd vermogen van meer dan € 30 miljard de tweede plaats. In de algehele ranglijst behaalden we de vierde plaats. BpfBOUW is uiteraard trots op deze erkenning, omdat het laat zien dat het fonds op de goede weg is. Tegelijkertijd blijven we scherp letten op onderdelen waarop we nog kunnen verbeteren. Hierbij hebben we in het bijzonder aandacht voor het beleid voor insluiting en engagement. De ranglijst zal voortaan niet jaarlijks, maar tweejaarlijks worden gepubliceerd.

Duurzaam wonen, werken en leven

Als pensioenfondsen voor de bouwsector willen wij met onze beleggingen bijdragen aan duurzaam wonen, werken en leven.

Wat hebben we bereikt?

- 31% van onze beleggingen draagt bij aan één of meer Duurzame Ontwikkelingsdoelen
- 0,7% van ons vermogen is belegd in impactmandaten (€ 478 miljoen)
- 75% van onze vastgoedbeleggingen behaalde vier of vijf sterren in het GRESB-onderzoek
- 21% van onze aankopen in 2024 in Nederlandse woningen is middenhuur
- We hebben in totaal € 879 miljoen geïnvesteerd in zorgvastgoed

Met onze beleggingen streven we ernaar bij te dragen aan de overgang naar een duurzame toekomst. Een duurzame toekomst is nodig voor het behalen van een goed rendement en het realiseren van een goed pensioen. Ook vermindert het naar onze overtuiging de risico's op de lange termijn. Daarom is 'duurzaam wonen, werken en leven' het overkoepelende thema van ons Verantwoord Beleggen beleid.

Beleggen in de SDG's

BpfBOUW belegt steeds meer in vastgoed met een bovengemiddelde duurzaamheidsscore en in bedrijven die met hun producten bijdragen aan de [Duurzame Ontwikkelingsdoelen](#) (Sustainable Development Goals; SDG's). Deze doelen zijn in 2015 opgesteld door de Verenigde Naties en richten zich op een betere wereld. Beleggingen die hieraan bijdragen noemen we Sustainable Development Investments (SDI's).

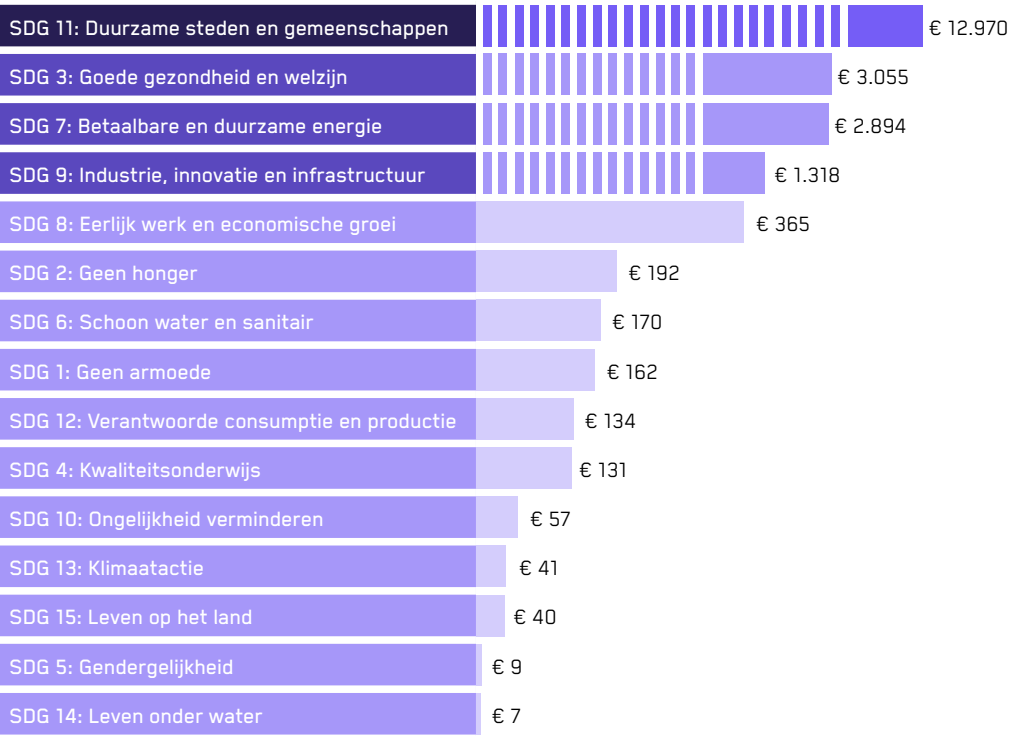
APG heeft een [taxonomie](#) (raamwerk) ontwikkeld om vast te stellen of een bedrijf met zijn producten en diensten bijdraagt aan de SDG's, en dus wordt beoordeeld als een SDI. Dit zijn geen duurzame beleggingen in de zin van de Sustainable Finance Disclosure Regulation (SFDR).

Eind 2024 droeg € 21,5 miljard (31% van ons vermogen) bij aan één of meer Duurzame Ontwikkelingsdoelen. Hiermee is de doelstelling die we stelden voor 2025 (30% van ons vermogen in SDI's) behaald. In 2023 bedroegen onze beleggingen in SDI's nog € 18,9 miljard (29% van ons vermogen).

De absolute en relatieve groei van SDI's is onder meer te danken aan nieuwe investeringen in SDI's en een grotere allocatie naar SDI's binnen beleggingscategorieën. Vooral de beleggingscategorie bedrijfsobligaties droeg bij aan deze toename. Onze beleggingen in obligaties met een duurzaam oogmerk groeiden fors. Mede als gevolg daarvan namen SDI's binnen deze beleggingscategorie met 42% toe van bijna € 3,1 miljard in 2023 tot bijna € 4,4 miljard in 2024. Net als alle beleggingen moeten SDI's voldoen aan onze eisen voor rendement, risico en kosten.

Met onze beleggingen dragen we vooral bij aan SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen, SDG 3: Goede gezondheid en welzijn en SDG 7: Betaalbare en duurzame energie.

Onze beleggingen per SDG eind 2024 (x € miljoen)

Onze SDI's per beleggingscategorie eind 2024			
(x € miljoen) ²			
	Totaal beleggings-categorie	SDI	% SDI beleggings-categorie
Aandelen ontwikkelde markten	€ 14.874	€ 2.857	19%
Bedrijfsobligaties	€ 14.827	€ 4.382	30%
Vastgoed ⁴	€ 13.739	€ 10.102	74%
Staatsobligaties	€ 11.545	€ 2.205	19%
Private equity	€ 4.822	€ 719	15%
Hedgefondsen	€ 3.233	€ 848	26%
Obligaties opkomende markten	€ 2.827	€ 193	7%
Aandelen opkomende markten	€ 2.029	€ 173	9%
Overig	€ 267	€ 66	25%
Totaal	€ 69.502	€ 21.545	31%

APG is mede-initiatiefnemer van het SDI Asset Owner Platform. Internationale beleggers maken van de methodologie en data gebruik om vast te stellen welke bedrijven met hun producten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen. In 2024 breidde het SDI AOP het toepassingsbereik van de classificatiemethodologie verder uit. Deze kan nu ook gebruikt worden om de bijdrage aan SDG's te meten van beleggingen in private markten, in lijn met de methodiek voor publieke markten.

Bijdragen aan de SDG's in opkomende landen

We beleggen sinds 2022 via APG in een fonds voor private leningen in opkomende landen. Met dit fonds van ILX Management worden bedrijven en projecten gefinancierd die bijdragen aan de SDG's. Het ILX Fund bouwt, mede namens bpfBOUW, een portefeuille op van participaties in leningen verstrekt door onder andere regionale ontwikkelingsbanken. Eind 2024 hadden we € 65,8 miljoen aan beleggingen in ILX.

Voorbeelden van projecten en bedrijven die in 2024 via ILX zijn gefinancierd:

Varmoxz – Een lening aan Arzyz om de recyclecapaciteit van het bedrijf uit te breiden. Het bedrijf is een van de grootste fabrikanten van gerecycled aluminium en andere metalen in Mexico. Deze belegging draagt bij aan SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur en SDG 12: Verantwoorde consumptie en productie.

ACWA Power – Financiering voor de ontwikkeling en bouw van een zonnepark met een capaciteit van 200 megawatt (MW) in Oezbekistan. Met de lening wordt ook 500 MWh aan batterijopslag in het land gerealiseerd. Deze belegging draagt vooral bij aan SDG 7: Betaalbare en duurzame energie.

LPBank – Een lening aan de Vietnamese Lien Viet Post Bank voor het verstrekken van kredieten aan kleine ondernemingen geleid door vrouwen. Hiermee kunnen zij groeien, de economie stimuleren en nieuwe banen scheppen. Deze belegging draagt bij aan SDG 5: Gendergelijkheid en SDG 8: Eerlijk werk en economische groei.

Obligaties met een duurzaam oogmerk

Onder onze SDI's bevinden zich veel obligaties met een duurzaam oogmerk. We onderscheiden:

- **groene obligaties** voor de financiering van duurzame projecten
- **sociale obligaties** voor de financiering van maatschappelijke projecten
- **duurzame obligaties** voor de financiering van een combinatie van duurzame en maatschappelijke projecten
- **Sustainability-linked bonds** (SLB) waarbij de uitgever de vergoeding koppelt aan vooraf gestelde duurzaamheidsdoelstellingen

Aan beleggingen in obligaties met een duurzaam oogmerk stellen we dezelfde eisen wat betreft rendement, risico en kosten als aan andere beleggingen. Hoewel we het belangrijk vinden dat de markt zich ontwikkelt, blijven we kritisch: we beleggen niet in elke obligatie met een duurzaam oogmerk en beoordelen ze ook niet bij voorbaat als SDI.⁵

Groen

€ 3.176

Sociaal

€ 98

Duurzaam

€ 159

SLB

€ 63

€ 3.496

Onze obligaties met een duurzaam oogmerk in 2024 (x € miljoen)

	Groen	Sociaal	Duurzaam	SLB	totaal
2024	€ 3.176	€ 98	€ 159	€ 63	€ 3.496
2023	€ 2.744	€ 76	€ 162	€ 141	€ 3.123
2022	€ 1.562	€ 228	€ 223	€ 124	€ 2.137
2021	€ 1.636	€ 314	€ 215	€ 139	€ 2.304
2020	€ 1.196	€ 193	€ 170	€ 16	€ 1.575

Eind 2024 hadden we bijna € 3,5 miljard belegd in obligaties met een duurzaam oogmerk. Hiermee dragen we vooral bij aan SDG 7: Betaalbare en duurzame energie, SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen, en SDG 9: Industrie, innovatie en infrastructuur.

Beleggen in bovengemiddeld duurzaam vastgoed

Het grootste deel van onze SDI's bestaat uit vastgoed met een bovengemiddelde duurzaamheidscore. Eind 2024 hadden we hierin € 10,1 miljard belegd. Dat een groot deel van onze SDI's bestaat uit duurzaam vastgoed, komt omdat bpfBOUW veel meer dan andere grote pensioenfondsen in vastgoed belegt. We spreken van bovengemiddeld duurzaam vastgoed als een fonds vier of de maximale vijf sterren behaalt in het jaarlijkse onderzoek van GRESB (meer hierover in hoofdstuk 6). Dit betekent dat een fonds wat betreft duurzaamheid tot de bovenste 40% van de deelnemende fondsen behoort.

Alle vijf Nederlandse sectorfondsen waarin bpfBOUW belegt behaalden vijf GRESB-sterren. Bij de buitenlandse vastgoedbeleggingen nam het aantal beleggingen met vier of vijf sterren af. Voor de totale vastgoedportefeuille nam het percentage vastgoed met een bovengemiddelde duurzaamheidsscore af van 80% in 2023 tot 75% in 2024. De afname is vooral het gevolg van lagere scores binnen de internationale mandaten, doordat verschillende grotere beleggingen zijn verlaagd van 4 naar 3 sterren.

Beleggen met impact

BpfBOUW heeft de ambitie om meer te beleggen met impact. Daartoe voegden we impactbeleggen toe aan ons instrumentarium voor verantwoord beleggen. Dit zijn beleggingen met de intentie een positieve, meetbare sociale en/of milieu-impact te maken, naast financieel rendement.⁶

Onze ambitie is dat eind 2025 1% van ons belegd vermogen (circa € 700 miljoen) beschikbaar is voor beleggingen in impactmandaten. De impactmandaten maken deel uit van onze SDI's en moeten bijdragen aan onze prioriteitsthema's klimaat en circulariteit, of aan het overkoepelende thema 'duurzaam wonen, werken en leven'. Eerder stelden we al impactmandaten op in de beleggingscategorieën vastgoed en private equity. In 2024 is ook een impactmandaat opgezet voor beursgenoteerde aandelen. In 2024 werden de eerste impactbeleggingen binnen deze mandaten gedaan. Eind 2024 bedroeg het belegd vermogen in de drie impactmandaten in totaal € 478 miljoen (0,7% van ons vermogen). De komende jaren willen we ook rapporteren welke resultaten we met deze beleggingen hebben bereikt.

Impactbeleggen in beursgenoteerde aandelen

Ons impactmandaat voor beursgenoteerde aandelen richt zich op investeringen in bedrijven die bijdragen aan het herstel van ecosystemen en de veerkracht van de samenleving helpen versterken. De focus ligt op de overgang naar een regeneratieve economie. Hierbij is aandacht voor niet alleen het minder, langer en opnieuw gebruiken van grondstoffen, maar ook het herstel en de versterking van natuurlijke hulpbronnen. Voorbeelden van thema's zijn efficiënt en slim gebruik van grondstoffen, hernieuwbare energie en regeneratieve landbouw. Eind 2024 hadden we € 363 miljoen in dit mandaat belegd.

Resthout hergebruiken en CO₂ opslaan

Via APG beleggen we binnen het impactmandaat voor beursgenoteerde aandelen in Weyerhaeuser, een Amerikaans hout- en bosbouwbedrijf dat ruim 40 miljoen hectare bos in de Verenigde Staten beheert. Dit in 1900 opgerichte bedrijf richt zich onder meer op herbebossing en het behoud van natuurlijke hulpbronnen. 98% van het resthout dat vrijkomt bij het productieproces wordt hergebruikt voor andere producten of ingezet voor energieopwekking. Zo beoogt het bedrijf houtafval te verminderen. Ook dragen de bossen en houtproducten van het bedrijf bij aan het opslaan van CO₂, wat de CO₂-uitstoot helpt te verminderen.

Impactbeleggen in vastgoed

Bij impactbeleggen in vastgoed hebben wij het Dutch Social Impact Real Estate Partnership met pensioenfonds ABP opgericht. In dit partnership richten wij ons op betaalbare, passende en gezonde huisvesting, met een focus op mensen met lagere en middeninkomens, zoals zorgmedewerkers, politieagenten, medewerkers in de bouw en andere cruciale beroepsgroepen. Ook richten we ons hierbij op investeringen in energiezuinige en duurzame woningen. Deze dragen niet alleen bij aan de betaalbaarheid, maar ook de leefkwaliteit. Het belegd vermogen voor bpfBOUW bedroeg eind 2024 € 37,4 miljoen.

324 betaalbare appartementen

De Nederlandse woningmarkt staat flink onder druk. Er is vooral een tekort aan passende, betaalbare woningen. Het Dutch Social Impact Real Estate Partnership dat Bouwinvest voor bpfBOUW en pensioenfonds ABP beheert kocht in 2024 twee wooncomplexen, een in Maarssen en het andere in het centrum van Rijswijk. De in totaal 324 appartementen bieden een- en tweepersoonshuishoudens en startende gezinnen de kans om betaalbaar te wonen. De energiezuinige appartementen zullen voornamelijk worden verhuurd in het sociale en middenhuursegment. De oplevering van de appartementen staat gepland voor eind 2026 (Maarssen) en eind 2027 (Rijswijk).

Impactbeleggen in private equity

Ook onze beleggingen binnen het impactmandaat voor private equity hebben als doel een positieve, meetbare sociale en/of milieu-impact te maken, naast financieel rendement. Voorbeelden van thema's zijn de klimaattransitie en circulariteit. Eind 2024 bedroeg het belegd vermogen in dit mandaat € 78 miljoen.

Energie oogsten uit licht

Binnen het impactmandaat voor private equity belegden we in 2024 via APG in Innovation Industries Fund III. Dit Nederlandse fonds investeert in deep-tech start- en scale-ups die oplossingen bieden op het gebied van industriële, medische en agrofoodtechnologie. Hierbij richt het fonds zich op bedrijven die bijdragen aan thema's zoals klimaat, biodiversiteit en duurzame landbouw. Een van deze bedrijven is EnOcean, dat technologie ontwikkelt waarmee kleine apparaten energie kunnen oogsten uit hun omgeving, zoals licht of beweging. Kabels of batterijen worden hiermee overbodig. Door deze technologie toe te passen wordt energie bespaard en CO₂-uitstoot vermeden.

In 2024 gaven we ook binnen andere beleggingscategorieën invulling aan onze ambitie om meer te beleggen met impact. Via APG belegden we in de Impact Private Credit-strategie (IPC) van AllianzGI. Deze strategie richt zich op het verstrekken van private leningen aan kleinere en middelgrote bedrijven in Europa die bijdragen aan oplossingen voor klimaatvraagstukken en maatschappelijke uitdagingen, waaronder de thema's klimaatverandering, circulariteit en een inclusieve samenleving.

Bijdragen aan betaalbaar wonen

BpfBOUW ziet een betaalbare woning als een basisbehoefte. Helaas is ook in Nederland niet voor elke woningzoekende een geschikte woning beschikbaar. De krapte laat zich het meest voelen in de grote en middelgrote steden. Met een vergrijzende bevolking dreigt bovendien een structureel tekort te ontstaan aan (betaalbare) zorgwoningen. Wij zien toegang tot betaalbare huurwoningen en zorgvastgoed als een kans om bij te dragen aan een oplossing voor een grote maatschappelijke uitdaging.

Woningen voor middenhuur

Een deel van de oplossing zien wij in het bouwen van meer betaalbare huurwoningen. Daarom beleggen we in een Nederlands woningenfonds dat specifiek aandacht geeft aan investeringen in woningen met een huurprijs van € 808 tot € 1.158 per maand (middenhuur). Voor de periode 2021-2025 streven we ernaar dat meer dan 75% van de acquisities van nieuwe woningen waarin we beleggen uit middenhuur bestaat. Van de woningen die het woningfonds in 2024 aankocht, is 21% middenhuur (2023: geen aankopen). Dit percentage blijft in 2024 achter op de doelstelling door het beperkte aantal acquisities gedurende het jaar, waardoor het een uitdaging bleek om te voldoen aan het percentage middenhuur.

Betaalbaar huren in Den Haag

In 2024 kocht het woningfonds waar bpfBOUW in belegt 91 middenhuurwoningen in Den Haag, waar net als in de rest van Nederland een grote behoefte is aan betaalbare huurwoningen. De appartementen met energielabel A++ worden gerealiseerd in een voormalig kantoorpand dat wordt herontwikkeld tot een modern woningcomplex. Gelegen in de wijk Bezuidenhout, biedt het project NOI Avenue een aantrekkelijke en goed bereikbare woonlocatie voor middeninkomens, in een stedelijke omgeving met veel voorzieningen.

Leningen aan woningcorporaties

BpfBOUW heeft in totaal bijna € 284 miljoen directe leningen verstrekt aan de Nederlandse woningcorporaties, die vooral in sociale woningbouw investeren. Hiervoor is in 2019 een online platform opgericht onder de naam LIST Amsterdam. APG heeft daaraan een belangrijke bijdrage geleverd. Het platform koppelt de geldvraag van woningcorporaties aan het aanbod door pensioenfondsen. Hierdoor komen corporaties makkelijker aan financiering voor verduurzaming, de bouw van nieuwe woningen, en investeringen in de leefbaarheid.

Leningen aan woningcorporaties voor het uitvoeren van hun publieke taak, zoals het bouwen van sociale huurwoningen, worden gegarandeerd door het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) met het Rijk en de gemeenten als achtervang. Deze beleggingen leveren een stabiel en langjarig rendement met laag risico op en dragen bij aan SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen.

Beleggen in hypotheek

BpfBOUW belegt via APG in Nederlandse hypotheek. Eind 2024 omvatte onze portefeuille € 2,05 miljard aan Nederlandse hypotheek. Het merendeel hiervan heeft energielabel A, al nam dit percentage wel af van 49% in 2023 naar 46% in 2024. Het aandeel met energielabel B (12%) of C (17%) nam juist licht toe (in 2023 respectievelijk 11% en 16%). We beleggen in hypothecaire leningen van Rabobankdochter Vista Hypotheken. Ook beleggen we in hypothecaire leningen van MUNT Hypotheken, via het platform DMFCO, een onafhankelijke vermogensbeheerder van Nederlandse hypotheek. We zien dit als solide beleggingen in de Nederlandse woningmarkt met een stabiel rendement.

Energie labels van onze hypotheekportefeuille in 2024	
Label	% van de portefeuille
A	46%
B	12%
C	17%
D	8%
E	5%
F	3%
G	3%
Niet bekend ⁷	6%

Investeren in zorgvastgoed

Door de vergrijzing neemt tot 2040 het aantal 65+ huishoudens in Nederland naar verwachting toe met 1,1 miljoen. Veel 65-plussers willen verhuizen maar kunnen dat niet doordat er een tekort aan passende woningen voor ouderen is. Dit belemmert ook de doorstroming op de woningmarkt omdat er te weinig gezinswoningen vrijkomen voor jongere generaties. Tegelijkertijd ontstaat een tekort van 100.000 verpleeghuisplaatsen. Daarom willen we de komende jaren extra investeren in passende en betaalbare huisvesting voor ouderen.

BpfBOUW wil in 2025 minimaal € 900 miljoen hebben geïnvesteerd in Nederlands zorgvastgoed.⁸ Zorgvastgoed is vastgoed dat specifiek is ontworpen, gebouwd of aangepast voor gebruik in de zorgsector. Eind 2024 hadden we hier € 879 miljoen in geïnvesteerd (2023: € 791 miljoen). De focus bij nieuwe acquisities ligt op verzorgd wonen voor ouderen en intramurale zorg.

Woonzorgcomplex Thagaste

Het zorgfonds waarin bpfBOUW belegt, kocht in 2024 het zorgcomplex Thagaste in Heemstede. Het voormalige zusterhuis wordt herontwikkeld tot een gasloos en energie-efficiënt woonzorg-complex. Het project omvat 66 zorgeenheden en richt zich op ouderen die intensieve zorg nodig hebben, bijvoorbeeld als gevolg van dementie. Zorgaanbieder Kloek zal de zorg op deze locatie leveren. Vanwege de verwachte toename van het aantal ouderen in Heemstede, is hier grote behoefte aan zorgwoningen. Thagaste voorziet in deze behoefte.

Klimaat

Klimaatverandering raakt de toekomst van onze deelnemers én heeft gevolgen voor onze beleggingen. Daarom wil bpfBOUW bijdragen aan de energietransitie.

Wat hebben we bereikt?

- In 2023 was het energieverbruik van onze Nederlandse vastgoedportefeuille 35% lager dan in 2015
- De CO2-voetafdruk (CO2e) van onze aandelen- en bedrijfsobligatiebeleggingen (scope 1 en 2) is 51% lager dan in 2019

BpfBOUW belegt in de hele wereld in verschillende sectoren. Doordat onze beleggingen worden gespreid, verwachten we dat de gevolgen van klimaatverandering en de energietransitie zich voor onze portefeuille geleidelijk doen gelden. Tegelijkertijd kan voor bepaalde landen, bedrijven of sectoren de impact groot zijn. We maken daarbij onderscheid tussen:

- fysieke risico's, die ontstaan door extreem weer of veranderde weerspatronen, zoals overstromingen en droogte
- transitierisico's, die samenhangen met de overgang naar hernieuwbare energiebronnen, zoals strenger beleid, nieuwe technologie en veranderende marktvoorkeuren

Om de klimaatrisico's te verminderen, brengen we samen met APG en Bouwinvest risico's in kaart en nemen we maatregelen om die te verminderen. BpfBOUW rapporteert hierover volgens de structuur van het raamwerk van de [Task Force on Climate-related Financial Disclosures](#) (TCFD), zie [onze website](#).

De bebouwde omgeving

BpfBOUW investeert meer dan andere grote pensioenfondsen in vastgoed. Beleggen in vastgoed is herkenbaar voor onze achterban, creëert banen in de bouwsector én levert een positieve bijdrage aan de Nederlandse economie en maatschappij. Ook passen vastgoedbeleggingen goed bij onze financiële doelstellingen.

Als grote vastgoedbelegger willen we onze verantwoordelijkheid nemen in de energietransitie van de bebouwde omgeving. Energie-efficiënte gebouwen hebben ook lagere (service)kosten, bieden meer comfort en realiseren een hogere bezettingsgraad. Deze gebouwen zijn dus beter voorbereid op de toekomst en daardoor waardevaster.

Door het hoge energieverbruik draagt de vastgoedsector in belangrijke mate bij aan klimaatverandering. Dit betreft de benodigde energie voor de productie van bouwmaterialen en tijdens de bouw (zie hoofdstuk 5) en het energieverbruik na oplevering van het vastgoed. We streven ernaar onze portefeuille in lijn te brengen met het Klimaatakkoord van Parijs.

Het is onze ambitie om de hele vastgoedportefeuille uiterlijk in 2045 te laten voldoen aan de klimaatdoelstellingen van Parijs. Dit betekent dat alle vastgoedinvesteringen dan aardgasloos en vrijwel energieneutraal moeten zijn. De resterende energie moet afkomstig zijn van duurzame bronnen. Uiterlijk in 2030 willen we volledig zicht hebben op het energieverbruik en de CO2-uitstoot van ons vastgoed (scope 1, 2 en 3). Op die manier kunnen we actief sturen op het verlagen van de uitstoot en klimaatverandering verder tegengaan.

Voor de Nederlandse vastgoedportefeuille ligt de focus op het verbeteren van energieprestaties en het verduurzamen van de energievoorziening. Om dit te bewerkstelligen zijn maatwerkplannen opgesteld. Het is een uitdaging om dit financieel verantwoord te doen, zodat de rendementen geborgd blijven.

Bij het internationale vastgoed richt onze aanpak zich meer op het toepassen van selectiecriteria, het aangaan van samenwerkingen en het gebruiken van onze invloed als belegger. Voor internationale investeringen koppelt Bouwinvest de prestatie- of beheersvergoedingen waar mogelijk aan ESG-doelstellingen.⁹ Bouwinvest wil er onder andere voor zorgen dat alle externe managers zich uiterlijk in 2030 hebben gecommitteerd aan doelstellingen die aantoonbaar in lijn zijn met het Klimaatakkoord van Parijs.

Energieverbruik verhuurd Nederlands vastgoed

Voor een duurzame toekomst moet niet alleen worden overgestapt op hernieuwbare energie, maar moet ook het energieverbruik fors omlaag. We willen dat in 2030 het energieverbruik van ons verhuurde Nederlandse vastgoed 35% lager is dan in 2015; onze tussentijdse doelstelling voor 2025 is een vermindering van 30%.

In 2023 bedroeg de afname 35% (2022: 17% afname). Dat de afname aanzienlijk groter is dan het jaar ervoor, komt doordat alle fondsen inzetten op het verduurzamen van hun portefeuilles. Met name binnen de Residential en Office fondsen is het energieverbruik het afgelopen jaar afgenomen, als gevolg van de verdere verduurzaming van de panden binnen deze fondsen. Verder is de databeschikbaarheid het afgelopen jaar verbeterd. De cijfers over 2024 worden pas na het verschijnen van dit verslag bekend. Het blijft een uitdaging om tijdig de cijfers over energieverbruik, inclusief het huurdersdeel, te achterhalen.¹⁰ Bouwinvest is continu in gesprek met huurders om ervoor te zorgen dat ze de benodigde data verstrekken. Voor het achterhalen van data van woninghuurders vormt privacywetgeving echter een belemmering. Bouwinvest start ook eerder met het verzamelen van data zodat tijdig inzicht wordt verkregen.

We hebben ook de ambitie om de energiezuinigheid van ons vastgoed te verhogen. Eind 2024 had 88% van de gebouwen in onze Nederlandse vastgoedportefeuille energielabel A. Via Bouwinvest investeren we in de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille.

We sturen niet langer op het percentage A-labels in de portefeuille omdat deze doelstelling met name gericht is op de korte termijn.

685 woningen verduurzaamd

Het woningfonds waar bpfBOUW via Bouwinvest in belegt rondde in 2024 de verduurzaming af van 685 woningen in Diemen-Noord. Verouderde cv-ketels zijn bijvoorbeeld vervangen, de isolatie verbeterd en zonnepanelen geïnstalleerd. Het energielabel verbeterde hierdoor van gemiddeld C naar A. Ook wordt dankzij deze en andere maatregelen naar schatting jaarlijks circa 815 ton CO₂-uitstoot voorkomen. De samenwerking met huurders en de gemeente was essentieel voor de succesvolle uitvoering van dit omvangrijke project dat meerdere jaren in beslag nam. Het project vormt een belangrijke stap richting duurzame en toekomstbestendige woningen.

Investeren in klimaatbestendig vastgoed

Een duurzame bebouwde omgeving is beter voorbereid op een veranderend klimaat. De gevolgen van klimaatverandering zijn immers al merkbaar voor vastgoedinvesteerdere en gebouweigenaren. Bouwinvest heeft daarom in samenwerking met de Dutch Green Building

Council (DGBC) een raamwerk voor klimaatbestendige gebouwen ontwikkeld (2022). Het raamwerk draagt bij aan een eenduidige aanpak van fysieke klimaatrisico's voor gebouwen met functies als wonen, kantoren en zorg. De focus ligt op vier thema's die in Nederland de grootste risico's met zich meebrengen: hitte, droogte, wateroverlast en overstroming. In 2023 verscheen in dit verband een publicatie over het bepalen van de kwetsbaarheid van een gebouw in verschillende klimaatscenario's. In 2024 heeft Bouwinvest deze methode toegepast op de gehele Nederlandse vastgoedportefeuille met als doel een volledig beeld te krijgen over de kwetsbaarheid van haar vastgoedportefeuille. De laatste publicatie, waarin wordt ingegaan op maatregelen om de risico's voor gebouw en omgeving te verkleinen, is afgelopen jaar verschenen.

Bouwinvest heeft zelf de kennis in huis over de impact van klimaatverandering op gebouwen en hun omgeving. Zo levert het interne Geografische Informatie Systeem-team locatie-informatie aan voor het beoordelen van investeringen en vult het Asset Management team deze aan met bouwkenmerken. Bouwinvest heeft methodes en tools ontwikkeld voor het analyseren van klimaatrisico's passend bij de betreffende beleggingsstrategie. De analyse biedt inzicht in de risico's van het object door hitte, droogte, wateroverlast en overstroming.

Invloed uitoefenen

Bouwinvest heeft zich aangesloten bij het Global Real Estate Engagement Network (GREEN), een internationaal samenwerkingsverband van beleggers in de vastgoedsector. In een gezamenlijke verklaring roepen de deelnemende beleggers op tot actie van de sector om de doelstellingen van het Klimaatakkoord van Parijs te behalen. Door hun krachten te bundelen, willen de deelnemers vastgoedbedrijven aansporen om hun duurzaamheidsprestaties te verbeteren en klimaatrisico's te verminderen.

CO₂-voetafdruk

In 2024 was de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties 51% lager (2023: 27%) dan in het peiljaar 2019.¹¹ Onze doelstelling is dat in 2025 de absolute CO₂-voetafdruk van onze aandelen- en bedrijfsobligatie-portefeuille 30% lager is dan in 2019; in 2030 willen we dat de afname 50% is. Voor het sturen op de CO₂-uitstoot kijken we naar de directe uitstoot (scope 1) en de uitstoot die samenhangt met de inkoop van energie door bedrijven (scope 2).

De CO₂-voetafdruk voor het sturen op verlaging wordt gecorrigeerd voor onttrekkingen en stortingen. Dit betekent dat het reductiepercentage niet wordt beïnvloed door geld dat gestort of onttrokken wordt aan de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties. In de periode 2019-2024 is per saldo geld onttrokken uit vooral aandelen. Hierdoor is de absolute CO₂-voetafdruk¹² van deze beleggingscategorie sterker afgenomen dan zonder deze onttrekkingen het geval zou zijn geweest. We observeren de grootste daling van de CO₂-voetafdruk binnen de bedrijfsobligatie-portefeuille. Deze daling vloeit enerzijds uit de CO₂-emissies geassocieerd met de benchmark en anderzijds uit actieve posities. Zonder de hierboven beschreven correctie was eind 2024 het reductiepercentage voor aandelen en bedrijfsobligaties -68%.

We verbeteren de CO₂-voetafdrukberekening continu. In 2024 corrigeerden we, ook voor alle voorgaande jaren, de CO₂-voetafdruk in het geval dat er negatieve marktwaarden bij mortgages backed securities optraden. Hierdoor ontstaan er verschillen in de reductiepercentages in vergelijking met de verslagen van de voorgaande jaren. We blijven deze correctie vanaf 2024 toepassen.

BpfBOUW rapporteert ook de CO₂-voetafdruk van de beleggingen in vastgoed, staatsobligaties, private equity, infrastructuur, hypotheek en opportuniteiten. We rapporteren hiermee over 85% van de totale portefeuille de CO₂-uitstoot. Voor het vaststellen van de CO₂-voetafdruk kijken we zowel naar scope 1 en scope 2 als de indirecte uitstoot in de waardeketen (scope 3).

De manier waarop wij de CO2-voetafdruk van onze beleggingen berekenen lichten we verder toe in bijlage 5.

Druk uitoefenen op grote uitstoters

Wij nemen via APG deel aan [Climate Action 100+](#) (CA100+), dat druk uitoefent op bedrijven die wereldwijd de meeste CO2 uitstoten. Grote beleggers kunnen druk uitoefenen omdat ze hun krachten bundelen. APG leidt de dialoog met onder andere Holcim (bouwmaterialen), Samsung Electronics (elektronica) en sinds 2024 Hitachi (industrie). Daarnaast levert APG een actieve bijdrage aan de CA100+ dialoog met NextEra Energy (nutsbedrijf).¹³ We willen dat deze bedrijven concrete doelen stellen, volgens een duidelijk tijdspad, die aansluiten bij ‘Parijs’. Dit is extra belangrijk omdat ze tot de grootste in hun land of sector behoren en dus aanjagers van verandering kunnen zijn.

Mede namens bpfBOUW neemt APG deel aan de Dutch Climate Coalition (DCC).¹⁴ We zien dit samenwerkingsverband als een aanvulling op CA100+ om engagement te voeren met bedrijven die we anders niet voldoende kunnen bereiken. Binnen deze coalitie richt APG zich op engagement met vier bedrijven: Williams Cos, Aker BP, Neste Corp en Schlumberger. Van deze bedrijven heeft Neste de meeste vooruitgang geboekt, vooral op het gebied van rechtvaardige transitie.

Engagement met Aker BP

Via de Dutch Climate Coalition voert APG engagement met het Noorse olie- en gasbedrijf Aker BP. De CO2-reductiestrategie van het bedrijf is vooral gericht op het verminderen van de uitstoot van de eigen activiteiten (scope 1 en 2). Met dit engagement sporen we het bedrijf aan om ook de CO2-uitstoot in de waardeketen (scope 3) mee te nemen in zijn strategie. Helaas heeft Aker BP tot dusver nog geen reductiedoelstellingen geformuleerd voor scope 3-emissies.

Het bedrijf heeft wel stappen gezet op het gebied van koolstofafvang en -opslag (carbon capture and sequestration, CCS). Bij deze technologie wordt CO2 onder de grond opgeslagen. Het bedrijf kreeg in de afgelopen jaren twee vergunningen om uitgeputte olie- en gasvelden te gebruiken voor CCS.

Stemmen tegen de jaarrekening

In 2024 stemde bpfBOUW tegen de goedkeuring van de jaarrekening van oliebedrijf Equinor. De aanpak van het Noorse bedrijf op het gebied van klimaatrisico voldoet niet aan onze verwachtingen. Ook is het te weinig transparant over dit onderwerp. Het olieconcern vertrouwt voor het behalen van zijn reductiedoelstellingen sterk op CO2-afvang en -opslag, maar geeft weinig inzicht in zijn investeringen en voortgang op dit gebied. Van de vijf Europese olie- en gasbedrijven scoort Equinor in de Transition League Table van onderzoeksbureau Accela Research het laagst voor emissies en omzet uit transitieactiviteiten. Later in het jaar verkochten we ons belang in het bedrijf als gevolg van de aanscherping van de criteria in ons insluitingsbeleid.

BpfBOUW hanteert strengere criteria voor het stemmen over klimaat bij energiebedrijven en andere bedrijven met een grote klimaatimpact.

- We stemmen alleen vóór het klimaatplan van een bedrijf als aan een aantal voorwaarden is voldaan, waaronder een strategie die aantoonbaar in lijn is met het Klimaatakkoord van Parijs om de wereldwijde opwarming te beperken tot 1,5 °C

- We steunen in beginsel klimaatresoluties ingediend door aandeelhouders, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om dat niet te doen
- We stemmen alleen vóór de (her)benoeming van de voorzitter van de Raad van Commissarissen als het bedrijf volledig en transparant is over zijn CO2-uitstoot
- We stemmen alleen in met beloningsvoorstellen als klimaatdoelstellingen deel uitmaken van de beloning

Wat doen we in de olie- en gassector?

Klimaat is een van de focusthema's van onze Verantwoord Beleggen beleid. We willen onze beleggingen in lijn brengen met de afspraken in het Klimaatakkoord van Parijs.¹⁵ De olie- en gassector speelt daarin een belangrijke rol.

Sinds eind 2020 zijn onze beleggingen in bedrijven in de energiesector afgenomen van € 1,37 miljard tot € 0,42 miljard per eind 2024. Het gaat dan om beleggingen in aandelen (zowel ontwikkelde als opkomende markten), bedrijfsobligaties, obligaties opkomende landen en private equity. In deze beleggingscategorieën verminderde het percentage beleggingen in de energiesector in diezelfde periode van 4% naar 1%.

De afname is vooral te verklaren door eerdere aanscherping van de klimaatcriteria in ons insluitingsbeleid. Als gevolg hiervan werden in 2021 en 2022 een groot aantal olie- en gasbedrijven als achterblijver gekwalificeerd en de beleggingen verkocht, zoals Petrobras, Devon Energy en ENEOS Holdings. Ook hebben we beleggingen in bedrijven die hun omzet deels uit kolenmijnen (> 5%)¹⁶ of teerzanden (>1%) halen verkocht. In 2024 verkochten we onder andere Jardine Matheson Holdings, Astra International en Franco-Nevada.

Via de Dutch Climate Coalition (DCC) voeren we engagement met enkele olie- en gasbedrijven. Concreet vragen we ze hun activiteiten in lijn te brengen met het beperken van de opwarming van de aarde met maximaal 1,5 °C.

In 2021 hebben we onze beleggingen in grondstoffen al verkocht, waarvan circa € 1,5 miljard in fossiele brandstoffen.

Beleggen in klimaatoplossingen

Eind 2024 hadden we bijna € 2,9 miljard belegd in bedrijven die bijdragen aan SDG 7: Betaalbare en duurzame energie (2023: € 1,7 miljard). Door te beleggen in zulke bedrijven trachten we klimaatrisico's in onze beleggingsportefeuille te verminderen en bij te dragen aan de energietransitie.

BpfBOUW belegt in oplossingen voor de energietransitie via onder andere beursgenoteerde aandelen, (groene) bedrijfs- en staatsobligaties, private equity en hedgefondsen. We beleggen op dit moment niet direct in infrastructuur, zoals windmolenparken en warmtenetten. Dit heeft onder andere te maken met de grote omvang van onze vastgoedbeleggingen, waardoor we al relatief veel illiquide (niet direct verhandelbare) beleggingen hebben.

Elektriciteitsproductie met lage CO2-uitstoot

BpfBOUW belegt via APG in Iberdrola, één van de grootste elektriciteitsproducenten ter wereld. Het Spaanse bedrijf past bij de elektriciteitsproductie CO2-arme technieken toe, zoals opwek uit hernieuwbare bronnen en kernenergie. Dankzij deze aanpak had in 2024 in totaal ongeveer 80% van de elektriciteitsproductie van het energiebedrijf een lage CO2-uitstoot. Het bedrijf heeft plannen om nieuwe capaciteit van hernieuwbare energie te blijven toevoegen om de CO2-uitstoot verder omlaag te brengen. Onze belegging in Iberdrola draagt bij aan SDG 7: Betaalbare en duurzame energie.

Eerste groene Australische staatsobligatie

Minder uitstoot van broeikasgassen is van groot belang voor het tegengaan van klimaatverandering. Tegelijkertijd moeten we ons voorbereiden op veranderende weerspatronen en grotere extremen. Via APG belegden we in 2024 in de eerste groene Australische staatsobligatie. Projecten die met de opbrengst van de staatsobligatie worden gefinancierd richten zich op klimaatadaptatie en het beperken van klimaatverandering. Voorbeelden zijn investeringen in voedsel- en waterveiligheid en klimaatbestendige ruimtelijke ordening.

Arbeidsomstandigheden

BpfBOUW wil bijdragen aan goede omstandigheden op de werkvloer. We zetten ons in voor werk dat gezond en veilig is en waaraan iedereen kan meedoen. En waarvoor een eerlijk loon wordt betaald.

Wat hebben we bereikt?

- 93% van de bouwplaatsen waarin we in Nederland beleggen is een Bewuste Bouwplaats of volgt een vergelijkbare richtlijn
- Gemiddeld 7% van het personeel op de bouwplaatsen waarin we in Nederland beleggen, bestaat uit opleidingsplekken
- Op 29% van de Nederlandse bouwplaatsen zijn werkplekken voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt

Wereldwijd vallen er jaarlijks 2,93 miljoen doden door bedrijfsongevallen en beroepsziekten, en raken 395 miljoen mensen gewond tijdens het werk.¹⁷ De bouwsector heeft hier een belangrijk aandeel in. Dit heeft grote persoonlijke, sociale en financiële gevolgen. Goede werkomstandigheden zijn dan ook essentieel voor alle bedrijven waarin wij beleggen. Ook onze deelnemers geven aan dit belangrijk te vinden.

Veiligheid in Nederlands vastgoed

BpfBOUW vindt dat wie in de bouw werkt dat veilig moet kunnen doen. We willen graag via onze vastgoedbeleggingen bijdragen aan een veilige en toekomstbestendige bouwsector. In 2024 waren 20 van de 23 bouwplaatsen in onze Nederlandse vastgoedportefeuille aangemeld als Bewuste Bouwplaats. Op basis van de investeringen van bpfBOUW komt dit neer op 93% van de bouwplaatsen (doelstelling 2025: 75%). Voor Bewuste Bouwplaatsen geldt dat op en rond de bouwplaats de Bewuste Bouwers Gedragscode van toepassing is.¹⁸ Deze stimuleert maatregelen boven de (wettelijke) norm en is een instrument om bedrijven aan te zetten tot verbeteringen.

Bouwinvest is veelal niet rechtstreeks de opdrachtgever; in onderhandelingen met de projectontwikkelaar of het bouwbedrijf wordt aanmelding als Bewuste Bouwplaats als een van de criteria meegenomen. Dit betekent dat de projectontwikkelaar verantwoordelijk is voor het behalen van de certificering op projectniveau en de bijbehorende rapportages. De prestaties op de bouwplaats worden op verschillende momenten getoetst. Bouwinvest streeft in afspraken met ontwikkelaars naar een bovengemiddelde score.

Opleidingsplekken en werkplekken bij afstand tot de arbeidsmarkt

In de bouw zijn de komende jaren tienduizenden nieuwe, goedgeschoolde werknemers nodig. Het grootste deel daarvan komt van de opleidingsbedrijven in ons land. Zij leveren de vakmensen van de toekomst die de ruggengraat vormen van een goed renderende bouwsector. We streven ernaar het percentage opleidingsplekken op de bouwplaatsen waarin we in Nederland beleggen te verhogen tot gemiddeld 8%. Bouwinvest neemt dit als zware inspanningsverplichting op in de contracten met ontwikkelaars en monitort de voortgang. In 2024 was gemiddeld 7% van het totale aantal arbeidsplaatsen op onze bouwplaatsen een opleidingsplek.

BpfBOUW wil ook dat mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt de kans krijgen om volwaardig aan de slag te gaan in de bouwsector. Op minimaal 90% van de bouwplaatsen waarin we beleggen, moeten werkplekken zijn voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. In 2024 was dit op

29% van de bouwplaatsen het geval. Een uitdaging is dat de beschikbaarheid van werkplekken voor mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt sterk afhankelijk is van de fase waarin het project zich bevindt.

De resultaten voor zowel opleidingsplekken als werkplekken voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt blijven achter op de doelstellingen. Dit komt vooral doordat voor een aantal projecten die nu in uitvoering zijn nog de oude voorwaarden gelden. Destijds werden hierover minder strikte afspraken gemaakt dan bij projecten waar Bouwinvest nu contracten voor afsluit. Daarnaast kan Bouwinvest tussentijds slechts beperkt invloed uitoefenen op het nakomen van de afspraken. Ook spelen de fase waarin het project zich bevindt en de bouwlocatie een rol. In de opleverfase zijn geen leerlingen of mensen met afstand tot de arbeidsmarkt actief. Goed bereikbare bouwlocaties met een opleidingsvestiging in de buurt blijken aantrekkelijker voor leerlingen. Op dergelijke locaties zijn ook meer leermeesters bij aannemers of onderaannemers beschikbaar.

Veiligheid bij internationaal vastgoed

Bij internationale vastgoedbeleggingen met ontwikkelactiviteiten streeft Bouwinvest naar een bovengemiddelde GRESB-score voor 'stakeholder engagement' (arbeidsomstandigheden, veiligheid op de bouwplaats en impact op de omgeving). Voor de vaststelling van de ESG-prestaties tijdens ontwerp, bouw en renovatie van gebouwen wordt gebruikgemaakt van de [GRESB Development Component](#). Bouwinvest investeert ook in projecten waarbij partners een eigen beleid voor gezondheid, veiligheid en welzijn opstellen.

Arbeidsomstandigheden in andere sectoren

APG voert waar nodig intensieve gesprekken met bedrijven waarin wij beleggen om goede en veilige arbeidsomstandigheden onder de aandacht te brengen. In 2024 sprak APG met 26 bedrijven over arbeidsnormen, zoals veiligheid op het werk en het recht van werknemers om zich te verenigen.

Leefbaar loon

Om de betaling van een 'leefbaar loon' te bevorderen, is APG namens ons lid van het [Platform Living Wage Financials](#) (PLWF). De aangesloten partijen moedigen bedrijven waarin ze beleggen aan om te zorgen voor een leefbaar loon. Dan gaat het zowel om de mensen die bij deze bedrijven zelf werken als om de toeleveringsketen.

Het betalen van een leefbaar loon is belangrijk voor het bestrijden van armoede. Een leefbaar loon voorziet in de kosten van voedsel, huisvesting, gezondheidszorg en onderwijs voor werknemers en hun gezinnen. Ook blijft er dan nog wat over om te sparen of vrij te besteden. Maar in sectoren die sterk afhankelijk zijn van handmatige arbeid verdienen werknemers vaak niet genoeg om in deze basisbehoeften te voorzien.

APG richt zich binnen PLWF vooral op voedselproducenten, via deelname aan de werkgroepen Food & Agri en Food Retail. Elk jaar beoordelen de werkgroepen van het platform de prestaties van bedrijven op het gebied van een leefbaar loon. In 2024 voerde APG in samenwerking het jaarlijkse onderzoek bij Coca-Cola uit en ging vervolgens met het bedrijf de dialoog aan over het verbeteren van de rapportage over leefbaar loon.

Veiligheid op de bouwplaats

Begin 2024 stortte een bamboesteiger in op de bouwplaats van het project Pano Harbour in Hong Kong. Hierbij vielen twee doden en drie gewonden. Naar aanleiding van dit ernstige ongeval voert onze vermogensbeheerder APG engagement met projectontwikkelaar China Resources Land (CR Land) over veilige werkomstandigheden.

Het gebruik van bamboe voor steigerbouw kent een lange geschiedenis in Hong Kong. Dit bemoeilijkt de overstap naar andere materialen. APG vroeg CR Land inzicht te geven in de stappen dat het neemt ter verbetering. Het bedrijf heeft een aangescherpt intern beleid geïmplementeerd met specifieke aandacht voor de selectie van samenwerkende partijen en veiligheidsbewaking, vooral bij gebruik van bamboesteigers. Het bedrijf geeft ook aan de rapportage over veiligheid op het werk te zullen verbeteren.

Circulariteit

Voor de leefbaarheid op aarde moeten we verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen. De kringlooeconomie biedt kansen voor een duurzame toekomst en voor onze beleggingen. De producten van nu als de grondstoffen van morgen.

Wat hebben we bereikt?

- In 2024 was voor 11 van de 12 (92%) opgeleverde bouwprojecten het materialen-dossier beschikbaar
- Met onze beleggingen dragen we € 134 miljoen bij aan SDG 12: Verantwoorde productie en consumptie

Voor de leefbaarheid op aarde moeten we verantwoord omgaan met natuurlijke hulpbronnen. De kringlooeconomie biedt kansen voor een duurzame toekomst en voor onze beleggingen. De producten van nu als de grondstoffen van morgen.

Doordat de wereldbevolking groeit en we steeds meer consumeren, neemt de vraag naar grondstoffen toe. Dit gaat ten koste van de leefbaarheid op aarde. De biodiversiteit neemt af, de toenemende hoeveelheid afval kan niet meer worden verwerkt en natuurlijke hulpbronnen raken uitgeput. Bovendien heeft de winning van grondstoffen vaak negatieve gevolgen voor omliggende gemeenschappen en het milieu.

Belang van de kringlooeconomie

Grondstoffenschaarste raakt onze beleggingsportefeuille in de kern. Dat geldt voor de beschikbaarheid van bouwmaterialen als staal, aluminium en cement voor de bouw- en vastgoedsector. Verder is schaarste relevant voor bijvoorbeeld de voedsel- en de energiesector. Wij streven daarom naar efficiënte grondstoffenketens en hergebruik van materialen om onze CO2-uitstoot te verminderen, onze negatieve impact op de leefomgeving te verkleinen en in de groeiende vraag te kunnen blijven voorzien. Dit wordt ook wel de 'circulaire economie' genoemd.

Wat is de weg naar circulaire bouw?

BpfBOUW heeft de ambitie om de impact van de bouw- en vastgoedsector op het milieu te helpen verlagen. Dat kan door in te zetten op verantwoord en efficiënt gebruik van grondstoffen in de bouw. In 2023 hebben we samen met Bouwinvest een onderzoek laten uitvoeren naar circulaire kansen en mogelijkheden.

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek bracht Bouwinvest in 2024 voor ons in kaart onder welke commerciële en financiële uitgangspunten een Nederlands impactmandaat gericht op circulariteit mogelijk is binnen vastgoed. We nemen deze inzichten mee bij de ontwikkeling van ons nieuwe Verantwoord Beleggen beleid. Samen met Bouwinvest blijven we ons inzetten op het gebied van circulaire bouw door het inpassen van onze circulaire ambities in bestaande beleggingsproducten voor vastgoed en bij te dragen aan kennisontwikkeling.

Bijdragen aan kennisontwikkeling

De grote uitdaging is dat nu nog niet duidelijk is hoe het circulaire systeem van de toekomst eruit zal zien. Meetmethodes, instrumenten, hulpmiddelen en voorwaarden zijn nog in ontwikkeling. Via Bouwinvest nemen we deel aan pilotprojecten op het gebied van circulair bouwen en het waarderen van de toegevoegde waarde van circulaire gebouwen.

Ook is het belangrijk dat circulaire oplossingen worden toegepast in reguliere bouwprojecten. Een voorbeeld is de toepassing van het take back-systeem van tegelfabrikant Mosa, dat in al onze vastgoedprojecten wordt toegepast. Hierbij worden snijresten van tegels verzameld en gebruikt als grondstof bij de productie van nieuwe tegels. Deze tegels zijn Cradle-to-Cradle gecertificeerd.¹⁹

Materiaalgebruik in de bouwsector

De bouwsector is wereldwijd een van de grootverbruikers van grondstoffen. Het beschikbare CO2-budget van de Nederlandse bouw wordt in 2027 overschreden als de manier van bouwen niet verandert. Het verminderen van het grondstoffenverbruik en de CO2-uitstoot van de bouw- en vastgoedsector is dan ook van groot belang. Enerzijds om de doelstellingen van ‘Parijs’ te halen, anderzijds om de transitie naar een circulaire economie mogelijk te maken. Een belangrijk knelpunt is dat er nog te weinig inzicht is in de gebruikte materialen, verbindingen en kenmerken. BpfBOUW zet daarom in op samenwerkingsverbanden en uitwisseling binnen de sector om de kennis te vergroten. Het vastleggen van gegevens over gebruikte materialen maakt de milieu-impact van een gebouw inzichtelijk. Ook stimuleert het slim ontwerpen en maakt het hergebruik eenvoudiger. BpfBOUW wil dat in 2025 minstens 75% van de acquisities in Nederlands vastgoed een materialendossier heeft. Het verkrijgen van een compleet dossier met materiaalgegevens en -eigenschappen is een essentiële eerste stap, hoewel de inhoudelijke behandeling van deze dossiers nog een uitdaging is. Bouwinvest heeft in haar kwaliteitsnorm standaard opgenomen dat bouwbedrijven de bestanden aanleveren waarin de materialen zijn vastgelegd. In 2024 waren voor 11 van de 12 (92%) opgeleverde bouwprojecten het materialendossier via de basisbestanden beschikbaar.

Komend jaar zal Bouwinvest zich richten op het uitbreiden van haar kennis over materiaalgebonden CO2-uitstoot bij renovatie. Alle fondsen hebben hiervoor een doelstelling vastgesteld voor komend jaar.

Project KOER

In november 2024 zijn de eerste appartementen van het project KOER in Rotterdam-Zuid verhuurd. Het project bestaat uit 89 appartementen, waarvan ongeveer 60% valt in het middenhuursegment. De appartementen zijn aangesloten op stadswarmte, en bij de bouw zijn circulaire materialen toegepast en extra zonnepanelen geïnstalleerd. Het project is ontworpen als een gesloten bouwblok met een collectieve binnentuin, wat bijdraagt aan de biodiversiteit. De appartementen voorzien in de groeiende woningvraag in Rotterdam-Zuid en helpen bij te dragen aan circulaire stadsontwikkeling.

Duurzame bouwmaterialen

Voor de vastgoedprojecten waarin wij beleggen, zijn kwaliteitsnormen opgenomen wat betreft duurzaam materiaalgebruik. Uitgangspunt is dat materialen zo duurzaam en onderhoudsarm mogelijk zijn. Specifiek voor nieuw te bouwen woningen is opgenomen dat zij maximaal een MPG-score mogen hebben van 0,7.²⁰ Deze score geeft aan wat de milieubelasting van de materialen in een gebouw is. Ook mag alleen hout met een duurzaamheidscertificaat (FSC of TPAC) worden gebruikt. Bouwinvest is partner van FSC Nederland, dat streeft naar het vergroten van het aandeel duurzaam gecertificeerd hout op de Nederlandse markt.

EDGE Eindhoven

In 2024 kocht een vastgoedfonds waarin bpfBOUW belegt het kantoorgebouw EDGE in Eindhoven. EDGE Eindhoven voldoet aan de BREEAM-NL en GPR-standaarden. Het project gebruikt hoogwaardige, duurzame bouwmaterialen en past alleen hout uit duurzaam beheerde bossen toe. Niet-toxische afwerkingsmaterialen, zoals oplosmiddelarme verf en lijm, dragen bij aan een gezond binnenklimaat. Robuuste, demontabele prefabricage constructies en gevels bevorderen toekomstig hergebruik. Het streefdoel is 25% circulaire materialen te gebruiken.

EDGE neemt ook deel aan het Madaster-programma, wat het opstellen van materialenpaspoorten mogelijk maakt. Deze aanpak vermindert de vervangingsfrequentie en helpt zowel de waterkwaliteit als het milieu te beschermen, zodat wonen en werken in een toekomstbestendige omgeving gerealiseerd wordt voor een duurzame toekomst samen.

Aandacht voor mens, milieu en goed bestuur

Inzicht in ESG (Environmental, Social & Governance) prestaties maakt het mogelijk om bij onze beleggingen gericht te kiezen.

Insluiting: beleggen, verkopen of verbeteren

Onze vermogensbeheerder APG beoordeelt alle bedrijven waarin we via aandelen of obligaties kunnen beleggen op rendement, risico, kosten en de mate waarin ze duurzaam en verantwoord te werk gaan. Dit laatste noemen we ook het insluitingsbeleid: we beoordelen de prestaties van bedrijven aan de hand van onze criteria op het gebied van milieu, maatschappij en goed ondernemingsbestuur (ESG).

Met dit beleid voldoen we aan de OESO-richtlijnen voor:

- het systematisch vaststellen van de negatieve gevolgen van activiteiten van bedrijven waarin wordt belegd voor de samenleving en het milieu
- het uitoefenen van invloed op bedrijven om de negatieve gevolgen van hun activiteiten voor de samenleving en het milieu te beperken

Aangescherpt insluitingsbeleid

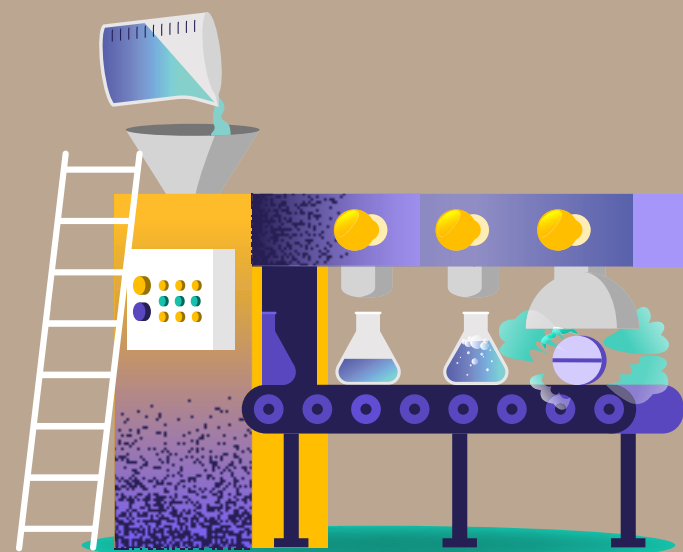
In 2024 implementeerden we een aangescherpt insluitingsbeleid. We willen alleen nog beleggen in bedrijven die leiderschap op verantwoord ondernemen tonen (koplopers) of voldoen aan al onze ESG-criteria (middenmoters). Hiertoe scherpten we bestaande ESG-criteria aan en voegden we vereisten toe, met specifieke aandacht voor onze focusthema's klimaat, arbeidsomstandigheden en circulariteit. Ook hanteren we criteria op het gebied van goed ondernemingsbestuur en integriteit.

Als een bedrijf niet voldoet aan onze aangescherpte ESG-vereisten, dan zullen we er niet meer in beleggen. In een beperkt aantal bedrijven dat niet volledig aan onze criteria voldoet beleggen we alleen bij uitzondering en onder de voorwaarde dat APG verwacht dat het bedrijf kan worden aangezet tot verbetering. Onze vermogensbeheerder moet dan ook van oordeel zijn dat het bedrijf voldoende financieel aantrekkelijk is. Met deze bedrijven voert APG engagement om ze aan te sporen verantwoord te werk te gaan. Is er te weinig vooruitgang, dan zullen we onze belegging in het bedrijf op termijn verkopen. Dit is niet altijd een makkelijke beslissing. Onze directe invloed is op korte termijn lastig te meten en bij verkoop weten we dat we onze invloed opgeven. We wegen de voor- en nadelen van verdere engagement of verkoop dan ook zorgvuldig tegen elkaar af.

Hoe beoordelen we bedrijven?

Voor het bepalen van de ESG-prestaties van bedrijven, gaan we na of ze beleid hebben voor verantwoord ondernemen. Daarbij sluiten we aan bij de [UN Global Compact](#) (UNGC). Ook controleren we of bedrijven deze afspraken in de praktijk nakomen en of er incidenten zijn, zoals ongevallen of milieu-vervuiling. De criteria verschillen per bedrijfstak en houden rekening met de specifieke risico's die in de sector spelen. Onze criteria scherpen we voortdurend aan op basis van nieuwe inzichten en ambities.

Alle bedrijven waarin we kunnen beleggen

Absolute criteria

Voorbeeld: is er betrokkenheid bij ernstige controverses?

Ja

1 of meer x

Nee

Overige criteria (selectie)

Voorbeeld: Bedrijven uit sectoren met een grote impact op het milieu en grondstoffen moeten over milieumanagementsystemen beschikken en minimale maatregelen hanteren om gebieden af te sluiten en schade te herstellen.

Positief

Negatief

Koplopers

Midden-
moters

Geen
engagement

Engagement onder
strikte voorwaarden

Niet
belegbaar

Invloed uitoefenen

BpfBOUW oefent als belegger invloed uit volgens de uitgangspunten en voorschriften van de Nederlandse Corporate Governance Code, de Nederlandse Stewardship Code en de Europese Shareholder Rights Directive II (SRD-II). BpfBOUW is ervan overtuigd dat verantwoord en betrokken aandeelhouderhouderschap goed is voor bedrijven, beleggers en de economie in het algemeen.

In gesprek met bedrijven

APG voert namens ons gesprekken met bedrijven waarin we beleggen over onze verwachtingen voor duurzaamheid en goed bestuur. Goed ondernemingsbestuur is een voorwaarde voor verantwoord ondernemen én het realiseren van goede financiële resultaten op de lange termijn. Vaak werken we hierbij samen met andere beleggers. Uitgangspunten zijn onder andere:

- de UNGC, waarin afspraken staan over mensen- en arbeidsrechten, milieu en het voorkomen van corruptie
- de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen, waarin aanbevelingen voor bedrijven staan voor ketenverantwoordelijkheid, mensenrechten, kinderarbeid, milieu en corruptie
- de principes van het International Corporate Governance Network (ICGN) voor goed ondernemingsbestuur

Op onze website staat een [overzicht](#) met bedrijven waarmee APG in 2024 engagement heeft gevoerd en welke onderwerpen daarbij aan de orde kwamen, evenals een overzicht van de resultaten van engagements die in 2024 zijn afgesloten.

APG heeft namens ons in 2024 met 241 bedrijven gesproken over ESG-onderwerpen. Onze vermogensbeheerder sprak met bedrijven over de volgende onderwerpen. Bij een bedrijf kunnen meerdere onderwerpen ter sprake komen.

Over welke ESG-onderwerpen spraken wij met bedrijven in 2024?

	Aantal bedrijven
Milieu	211
Goed ondernemingsbestuur	173
Arbeidsomstandigheden	33
Ondernemingsethiek	52
Mensenrechten	49
Duurzame financiering	30
Overig	34

Uitoefenen stemrecht

BpfBOUW oefent invloed uit door via APG te stemmen op aandeelhoudersvergaderingen (AVA's) van bedrijven op basis van ons [stembeleid](#). In 2024 heeft APG namens ons op 4.252 AVA's gestemd over ongeveer 46.981 voorstellen. Na afloop van de stemming maken we onze stem openbaar op de [website](#).

Hoe hebben wij in 2024 gestemd?²¹

	Voor	Tegen	Onthouding
Bestuurdersbenoemingen	69%	24%	7%
Beloningsvoorstellen	61%	38%	1%
Aandeelhoudersvoorstellen	55%	40%	5%

Bestuurdersbeloningen en -benoemingen en ESG zijn voor ons belangrijke onderwerpen op AVA's. Wij vinden dat de verhouding tussen de geleverde prestaties en de variabele beloning van bestuurders passend moet zijn. We verwachten van bedrijven waarin we beleggen dat ze in het jaarverslag uitleggen hoe de beloning voor bestuurders wordt vastgesteld, wat de doelstellingen zijn en welke prestaties moeten worden behaald voordat een beloning of bonus wordt uitbetaald. Bij bedrijven met een grote klimaatimpact stemmen we tegen het beloningsbeleid als daarin geen ESG-doelstellingen zijn opgenomen. Bij het stemmen over bestuurders besteden we aandacht aan de diversiteit in het bestuur van bedrijven waarin we beleggen. We zien graag dat het bestuur een afspiegeling is van de maatschappij. Ook willen we dat bestuurders onafhankelijk zijn en voldoende kennis hebben. Dit proberen we te sturen door voor of tegen de (her)benoeming van kandidaten te stemmen.

In 2024 stemden we over ruim 1.237 resoluties ingediend door aandeelhouders. Bij 55% van de resoluties was dit een stem vóór, bij 40% een stem tegen. Wij stemmen over alle voorstellen en steunen de voorstellen die wij in het belang van de onderneming en haar aandeelhouders achten. We maken bij het stemmen over voorstellen van aandeelhouders een doordachte afweging. Het kan zijn dat we het wel eens zijn met het doel van een voorstel, maar niet met de manier waarop dat moeten worden behaald. Ook bieden voorstellen soms te weinig ruimte aan het bestuur om zelf keuzes te maken. In die gevallen kan het zijn dat we tegen een aandeelhoudersvoorstel stemmen.

Aandacht voor ESG bij vastgoed

Het insluitingsbeleid geldt niet voor onze beleggingen in vastgoed, maar ook daar worden ESG-criteria uitgebreid meegenomen in het beleggingsproces. BpfBOUW belegt voornamelijk in vastgoed in economisch sterke en stabiele landen waar relatief weinig corruptie voorkomt, die een hoge kredietwaardigheid hebben en waar sprake is van een hoge mate van transparantie op de vastgoedmarkt. BpfBOUW belegt via Bouwinvest in Nederlandse woningen, winkels, kantoren, hotels en zorgvastgoed. Onze beleggingen zijn ondergebracht in vijf sectorfondsen en een partnership, waarin wij een aandelenbelang hebben. Om de duurzaamheidsprestaties van die producten objectief te kunnen meten en vergelijken, maken we gebruik de Global Real Estate Sustainability Benchmark (GRESB). Dit geldt voor zowel nieuwe als voor bestaande investeringen. Alle Nederlandse sectorfondsen waarin bpfBOUW belegt, behaalden in 2024 de maximale vijf sterren in de jaarlijkse beoordeling van GRESB. Ze behoren daarmee wereldwijd tot de 20% duurzaamste fondsen die aan deze benchmark deelnemen. Het Dutch Social Impact Real Estate Partnership heeft enkel deelgenomen aan de Management module van GRESB en heeft daarom nog geen sterren score ontvangen.

Bij buitenlandse vastgoedbeleggingen verwachten we van partners dat ze lid zijn van een erkende brancheorganisatie. Ook moeten ze transparant zijn over hun duurzaamheidsprestaties. Onze vermogensbeheerder gebruikt onder andere de GRESB-score voor het beoordelen en monitoren van beursgenoteerde vastgoedondernemingen en individuele vastgoedfondsen. Dit geldt voor zowel nieuwe als bestaande investeringen.

% van ons vastgoed met 4 of 5 GRESB-sterren in 2024

	Nederland	buitenland	totaal (NL en buitenland)
2024	100%	39%	75%
2023	100%	51%	80%
2022	100%	42%	77%
2021	100%	34%	76%
2020	100%	28%	77%

Aandacht voor ESG bij overige beleggingen

Staatsobligaties

Ook bij staatsobligaties nemen we ESG-factoren mee bij het beoordelen van beleggingen. APG kijkt bijvoorbeeld naar de CO2-uitstoot van het land dat de staatsobligaties uitgeeft. Ook beoordeelt onze vermogensbeheerder onder andere de kwaliteit van de betrokken overheid, de financiële positie en het vermogen van het land om zich aan te passen aan klimaatverandering en de energietransitie. Staatsobligaties van sommige landen sluiten we uit (Zie 'Uitsluiten').

APG brengt in kaart welk deel van onze staatsobligatieportefeuille is belegd in landen met een hoog klimaatrisico.²² BpfBOUW belegt vooral in staatsobligaties van landen met een hoge kredietwaardigheid. Over het algemeen geldt dat dergelijke landen beter in staat zijn de gevolgen van klimaatverandering op te vangen.

We stellen de CO2-voetafdruk van onze beleggingen in staatsobligaties vast volgens de PCAF-methode voor staatsobligaties.

Private equity

Private equity (PE) is een verzamelnaam voor beleggingen in niet-beursgenoteerde bedrijven. APG onderzoekt vooraf de manier van werken van de fondsmanagers op eventuele negatieve gevolgen voor samenleving en milieu. Voor onze PE-beleggingen zijn ESG-richtlijnen opgesteld. Hierin staat aan welke criteria investeringsvoorstellen moeten voldoen om voor belegging in aanmerking te komen. Voor de aanpak van ESG-risico's spreekt APG met de PE-manager in plaats van met de bedrijven waarin wordt belegd. PE-managers moeten ons uitsluitingsbeleid onderschrijven en jaarlijks een ESG-rapportage verstrekken.

APG is mede-initiatiefnemer van het ESG Data Convergence Initiative. Doel is om te komen tot een standaard voor het rapporteren over duurzaamheid door PE-beleggingen. Uiteindelijk moet dit leiden tot een verbetering van de ESG-prestaties van private equity-bedrijven.

We stellen de CO2-voetafdruk van onze beleggingen in private equity vast volgens de PCAF-methode voor niet-beursgenoteerde aandelen.

Minder warmteverlies door isolatiematrassen

BpfBOUW belegde in 2024 via APG in het Mentha Impact Fund. Dit Nederlandse fonds richt zich op investeringen in middelgrote bedrijven die bijdragen aan efficiënt grondstoffengebruik, de energietransitie en andere klimaatdoelstellingen. Het fonds investeert onder andere in Therma-tras, een producent van isolatiematrassen die worden gebruikt om warmteverlies in technische installaties te beperken. Dit helpt het energieverbruik te verlagen, wat bijdraagt aan het verminderen van de CO₂-uitstoot. Het fonds verstrekt niet alleen kapitaal, maar begeleidt bedrijven ook bij het versnellen van hun groei. Hierbij wordt gekeken naar financiële resultaten én meetbare maatschappelijke en ecologische verbeteringen.

Hedgefondsen

Hedgefondsen zijn beleggingsfondsen die op verschillende manieren rendement proberen te behalen door in te spelen op verwachte koersbewegingen. Hierbij wordt gestreefd naar een absoluut, positief rendement, ongeacht de marktomstandigheden. Hedgefondsen waarin we beleggen, volgen ons uitsluitingsbeleid. We verwachten dat hedgefondsen ESG-risico's meenemen in hun bedrijfsanalyses. Als ze aandelen of obligaties voor een langere termijn aanhouden, willen we dat ze een stembeleid hebben voor ESG-onderwerpen.

Meer over de aandacht voor ESG en de [implementatie van de OESO-richtlijnen](#) in de verschillende beleggingscategorieën is te vinden op onze website.

Verzekeringen tegen natuurrampen

Via APG beleggen we in verzekeringen tegen natuurrampen. Dit betreft vooral verzekeringen die dekking bieden bij economische schade veroorzaakt door orkanen, aardbevingen en ander extreem natuurgeweld. De beleggingen zijn gespreid over landen en verschillende soorten rampen.

Grote natuurrampen kunnen aanzienlijke economische schade veroorzaken. Verzekeraars die hiervoor dekking bieden moeten daarom veel kapitaal aanhouden. In ruil voor het overnemen van een deel van het geaccepteerde risico ontvangen we een premie. Zo kunnen verzekeraars kapitaal vrijmaken voor het verkopen van nieuwe verzekeringen. Dit vergroot de beschikbaarheid van verzekeringen voor gezinnen en bedrijven. Dit type beleggingen draagt bij aan SDG 11: Duurzame steden en gemeenschappen.

Uitsluiten

In sommige bedrijven of staatsobligaties beleggen wij op voorhand niet. BpfBOUW belegt niet in bedrijven die betrokken zijn bij het produceren van tabak, (belangrijke onderdelen van) kernwapens of wapens die verboden zijn volgens internationale verdragen waarbij Nederland is aangesloten (antipersoons-landmijnen, clustermunitie, biologische en chemische wapens).²³ Per 1 december 2024 stonden er 159 beursgenoteerde bedrijven op onze [uitsluitingslijst](#).

BpfBOUW belegt niet in staatsobligaties van landen waartegen de Europese Unie of de VN-Veilighedsraad een bindend wapenembargo heeft ingesteld. In 2024 scherpten we ons uitsluitingsbeleid voor staatsobligaties aan. We sluiten niet alleen staatsobligaties uit, maar ook obligaties uitgegeven door overheidsgelateerde organisaties en bedrijven die volledig eigendom zijn van de overheden op de lijst van uitgesloten staatsobligaties. Per 1 december 2024 stonden er 16 landen op onze uitsluitingslijst voor staatsobligaties.

Samenwerking en communicatie

BpfBOUW wil samen met andere beleggers en stakeholders bouwen aan een betere wereld. Daarom zoeken we waar nodig en mogelijk de samenwerking op en maken we ons sterk voor betrouwbare regels voor duurzaamheid en goed ondernemingsbestuur.

BpfBOUW neemt deel aan verschillende samenwerkingsverbanden voor het verbeteren van duurzaamheid en goed ondernemingsbestuur. We zijn onder andere aangesloten bij Eumedion, de belangenbehartiger van institutionele beleggers (zoals pensioenfondsen) in Nederland. Andere belangrijke voorbeelden van samenwerking waaraan wij en/of onze vermogensbeheerder deelnemen, zijn:

- SDI Asset Owner Platform (SDI AOP)
- Klimaatcommitment van de financiële sector
- Climate Action 100+ (CA100+) en Dutch Climate Coalition (DCC)
- Net Zero Investment Framework (NZIF)
- Taskforce on Nature-related Financial Disclosures (TNFD) en Partnership for Biodiversity Accounting Professionals (PBAF)
- Platform Living Wage Financials (PLWF)
- ESG Data Convergence Initiative Private Equity
- Global Real Estate Engagement Network (GREEN)
- Red&Blue (TU Delft)

BpfBOUW nam ook deel aan het convenant Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen (IMVB). Hierin maakte de Nederlandse pensioensector afspraken met de overheid, vakbonden en maatschappelijke organisaties om misstanden te voorkomen bij bedrijven waarin wordt belegd. Na vier jaar intensieve samenwerking liep het convenant eind 2022 af. BpfBOUW blijft de afspraken van het IMVB-convenant wel volgen.

Communiceren met stakeholders

We willen duidelijk communiceren met onze deelnemers en andere belanghebbenden, ook over verantwoord beleggen. Daarom staat op onze website onder andere:

- ons beleid
- de lijst van bedrijven en van landen waarvan we de staatsobligaties hebben uitgesloten
- een overzicht van alle bedrijven waarmee we engagement hebben gevoerd
- alle bedrijven waarmee het engagement in 2024 is afgesloten
- hoe we hebben gestemd op aandeelhoudersvergaderingen

In 2024 publiceerden we op de website over onze resultaten wat betreft verantwoord beleggen en onze investering in drie woon-zorgtorens in RijswijkBuiten. Ook in het deelnemersmagazine Bouwpen-sioen was aandacht voor deze investering.

Verantwoord beleggen op de agenda

Verantwoord beleggen keert regelmatig terug op de bestuursagenda van bpfBOUW. In 2024 besprak het bestuur onder andere de herijking van het Verantwoord Beleggen beleid. In juni werd er op een studiedag ook aandacht besteed aan de belangrijkste ontwikkelingen voor bpfBOUW op het gebied van ESG. Hierbij kwamen onder meer impactbeleggen, SFDR en ESG-risicobeheer aan bod.

Vooruitblik

In 2025 gaan we ons Verantwoord Beleggen Beleid herijken voor de periode 2026-2030.

We hebben eind 2024 een ESG-deelnemersonderzoek uitgevoerd. Hiermee bepalen we onder andere welke onderwerpen voor onze deelnemers het meest relevant zijn. De resultaten hiervan nemen we mee in onze herziening. Daarnaast voeren we een dubbele materialiteitsanalyse uit: we brengen in kaart welke impact onze beleggingen hebben op duurzaamheidsthema's (impactmaterialiteit), en hoe duurzaamheidsthema's onze beleggingen beïnvloeden (financiële materialiteit). Ook kijken we naar de actuele ontwikkelingen in de wereld op het gebied van duurzaamheid. De uitkomsten van deze analyses zullen we meenemen in de herijking van ons Verantwoord Beleggen Beleid 2026-2030.

We maken dit verslag voor verschillende groepen belanghebbenden die voor ons belangrijk zijn:

- Deelnemers, gepensioneerden en werkgevers
- Organisaties van werkgevers en werknemers
- Maatschappelijke organisaties/belangengroepen
- Regelgevers en toezichthouders

Hoe kennen we onze doelgroepen?

Eind 2024 hebben we een deelnemersonderzoek over verantwoord beleggen laten uitvoeren onder actieve deelnemers, gewezen deelnemers en gepensioneerden. Het doel was onder meer inzicht te verkrijgen in de thema's die zij belangrijk vinden.

Begin 2025 hebben wij een media-analyse uit laten voeren naar de ESG-onderwerpen waarover in de media over bpfBOUW en zijn vermogensbeheerders wordt bericht. De uitkomsten daarvan kunnen aanleiding zijn om aan deze onderwerpen extra aandacht te besteden in dit verslag.

Welke onderwerpen vinden onze belanghebbenden belangrijk?

Uit het deelnemersonderzoek blijkt dat belanghebbenden vooral de bouw van betaalbare huurwoningen en zorgvastgoed (Overkoepelend thema – Duurzaam wonen, werken en leven) en goede arbeidsomstandigheden (Thema – Arbeidsomstandigheden) belangrijke onderwerpen vinden, gevolgd door de circulaire economie (Thema – Circulariteit).

Uit de media-analyse blijkt dat de onderwerpen goed ondernemingsbestuur, klimaat en energietransitie het meest worden genoemd. Deze onderwerpen komen in dit verslag vooral aan bod in hoofdstuk 3 'Klimaat' en hoofdstuk 6 'Aandacht voor mens, milieu en goed bestuur'.

Rapportagerichtlijnen

Een toelichting op de rapportagecriteria is opgenomen in bijlage 2.

% van belegd vermogen gealloceerd naar impactmandaten
Beleggingen in deze mandaten betreffen beleggingen die als doel hebben om een positieve, meetbare sociale en milieu-impact op de wereld te maken, en daarnaast een positief financieel rendement te behalen. Het is van belang dat er een geloofwaardige Theory of Change (ToC) aan ten grondslag ligt. Belangrijke elementen hiervan zijn: intentionaliteit, impact meting en een financieel rendement die past bij de beleggingscategorieën waarbinnen impactbeleggingen plaatsvinden.
Data is gebaseerd op holdingsdata (actuele marktwaarde) per 31 december 2024. Voor private equity bestaat de waarde uit gecommiteerd kapitaal en actuele marktwaarde per 31 december 2024. Gecommiteerd kapitaal is kapitaal van impact investeringen die we zijn aangegaan, maar waarvan het kapitaal nog niet is ingezet. Voor vastgoed is de data gebaseerd op het totaal belegd vermogen tegen marktwaarde (investment property, investment property under construction en lease liability) inclusief secured pipeline in het Impact Partnership van Bouwinvest. De beleggingen in vastgoedfondsen en private equity worden gewaardeerd tegen de Net Asset Value (NAV) per balansdatum.
Data is gebaseerd op holdingsdata (actuele marktwaarde) per 31 december 2024.
Voor private markten is de data gebaseerd op reële waarde, bepaald op basis van de meest recente periodieke rapportage van het betreffende fonds, zo nodig gecorrigeerd voor gewijzigde (markt)omstandigheden.
% beleggingen dat bijdraagt aan duurzame ontwikkeling
Data is gebaseerd op holdingsdata (actuele marktwaarde) per 31 december 2024. APG heeft een publiek beschikbare taxonomie ontwikkeld om vast te stellen welke beleggingen met hun producten en diensten bijdragen aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's). Dit gebeurt mede op basis van data van het SDI Asset Owner Platform.
Voor private markten is de data gebaseerd op reële waarde, bepaald op basis van de meest recente periodieke rapportage van het betreffende fonds, zo nodig gecorrigeerd voor gewijzigde (markt)omstandigheden. Voor het identificeren van SDI's wordt gebruikgemaakt van de SDI Taxonomie.
Voor vastgoed is de data gebaseerd op beleggingen (tegen actuele marktwaarde) met vier of vijf GRESB-sterren per 31 december 2024.
Beleggingen in obligaties met een duurzaam oogmerk
Data is gebaseerd op beleggingen in groene, sociale en duurzame obligaties evenals sustainability-linked bonds (SLB's) op basis van de holdings (actuele marktwaarde) per 31 december 2024. APG identificeert obligaties met een duurzaam oogmerk aan de hand van de SDI taxonomie. Zie ook APG updates Green Bond Guidelines to reinforce path forward Homepage - Asset Management
% vastgoed met 4 of 5 GRESB-sterren
Data gebaseerd op waarde van vastgoedbeleggingen volgens INREV NAV met vier of vijf GRESB-sterren per 31 december 2024.
% middenhuur van aankopen in Nederlandse woningen
Data gebaseerd op het aantal middenhuurwoningen (huurprijs tussen € 808 en € 1.158 per maand; prijspeil 2024) als percentage van het totaal aantal geacquireerde Nederlandse woningen in de rapportage-periode.

Beleggingen in Nederlands zorgvastgoed
Zorgvastgoed heeft betrekking op drie segmenten: Verzorgd Wonen, Intramurale Zorg en Zorgcentra. Verzorgd Wonen is een segment dat zorg- en welzijnsdiensten combineert. Tot de Intramurale Zorg behoren bijvoorbeeld verpleeghuizen en complexen voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. En in Zorgcentra komen eerstelijnsfuncties samen zoals huisartsen, fysiotherapeuten en apotheken.
Data gebaseerd op het totaal belegd vermogen tegen marktwaarde (investment property, investment property under construction en lease liability) inclusief secured pipeline in het Nederlandse zorgvastgoedfonds van Bouwinvest. Onder secured pipeline wordt verstaan: het totale bedrag aan transacties plus acquisities minus termijnbetalingen.
Energieverbruik Nederlands vastgoed
Data (vastgoedbeleggingen, vastgoedbeleggingen in aanbouw en leaseverplichtingen) gebaseerd op de reductie van de energie-intensiteit van de Nederlandse vastgoedfondsen die deelnemen aan GRESB per 31 december 2023 t.o.v. 2015. De data van 2015 is geschat en teruggerekend vanaf 2018 op basis van reductie-percentages in historische GRESB-rapportages.
In de berekening van deze indicator worden enkel asset met een volledige datadekking meegenomen.
CO2-voetafdruk aandelen- en bedrijfsobligaties (t.o.v. 2019)
Deze doelstelling heeft betrekking op de CO2-voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties ten opzichte van 2019.
De CO2-voetafdruk is berekend op basis van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles eind 2024. Bij de berekening wordt de uitstoot van andere broeikasgassen (zoals methaan) omgerekend naar de broeikasgaswerking van CO2. Dit wordt CO2-equivalent (CO2e) genoemd. De CO2-voetafdruk wordt gecorrigeerd voor onttrekkingen en stortingen. Dit betekent dat het reductiepercentage niet wordt beïnvloed door geld dat gestort of onttrokken is aan de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties.
Voor een uitgebreide toelichting, zie bijlage 5.
% Bewuste Bouwplaatsen
Data gebaseerd op het aandeel bouwplaatsen (assets under construction) onder toezicht van Bouwinvest dat in het verslagjaar geregistreerd staat onder de Nederlandse registratie regeling Bewuste Bouwers, gewogen naar acquisitieprijs cumulatief betaald voor een bouwplaats per 31 december 2024, ten opzichte van alle bouwplaatsen (assets under construction) onder toezicht van Bouwinvest gewogen naar acquisitieprijs cumulatief betaald voor een bouwplaats per 31 december 2024.
% opleidingsplekken op Nederlandse bouwplaatsen
Data gebaseerd op het aandeel opleidingsplekken op Nederlandse bouwplaatsen van projecten van Bouwinvest gedurende de rapportage periode, afgezet tegen het totaal aantal arbeidsplekken op de bouwplaatsen op basis van de CAO per 31 december 2024.
% Nederlandse bouwplaatsen met werkplekken voor mensen met afstand tot arbeidsmarkt
Data gebaseerd op het aandeel bouwplaatsen van projecten van Bouwinvest waar mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gedurende de rapportage periode werkzaam zijn, afgezet tegen het totaal aantal bouwplaatsen van projecten van Bouwinvest per 31 december 2024.
Circulariteit
Data is gebaseerd op het aantal opleveringen waarvan de basisbestanden beschikbaar zijn afgezet tegen het totaal aantal opleveringen gedurende de rapportage periode. Onderdeel van de basisbestanden betreft een materialendossier.

AVA	Algemene Vergadering van Aandeelhouders	GREEN	Global Real Estate Engagement Network; internationaal samenwerkingsverband van beleggers in de vastgoedsector gericht op gezamenlijk engagement en het verminderen van klimaatrisico's bij vastgoed-bedrijven.	PLWF	Platform Living Wage Financials; samenwerkingsverband van financiële instellingen dat bedrijven waarin ze beleggen aanspoort om te zorgen voor betaling van een leefbaar loon.	TPAC	Timber Procurement Assessment Committee; TPAC beoordeelt certificeringssystemen voor duurzaam geproduceerd hout en adviseert het ministerie van Infrastructuur en Rijkswaterstaat om tot 100% inkoop van duurzaam geproduceerd hout te komen.
CA100+	Climate Action 100+; een samenwerkingsverband van beleggers die druk uitoefenen op bedrijven die wereldwijd de meeste CO2 uitstoten.	GRESB	Global Real Estate Benchmark; organisatie die de duurzaamheidsprestaties van vastgoedfondsen vergelijkt.	PRI	Principles for Responsible Investment; netwerk ondersteund door de Verenigde Naties, gericht op het wereldwijd bevorderen van verantwoord beleggen.	UNFCCC	United Nations Framework Convention on Climate Change; raamwerk voor internationale samenwerking bij het tegengaan van klimaatverandering.
CAIT	Climate Analysis Indicators Tool; database voor de uitstoot van broeikasgassen.	ICGN	International Corporate Governance Network; een internationale organisatie voor de ontwikkeling van normen voor goed ondernemingsbestuur.	SDG's	Sustainable Development Goals; 17 Duurzame Ontwikkelingsdoelen die in 2015 zijn opgesteld door de Verenigde Naties.	UNGC	United Nations Global Compact; internationale richtlijn voor bedrijven op het gebied van mensen- en arbeidsrechten, milieu en het tegengaan van corruptie.
CO2	Koolstofdioxide; het belangrijkste broeikasgas	IMVB	Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Beleggen. In het IMVB-convenant hebben Nederlandse pensioenfondsen afspraken gemaakt over het voorkomen van misstanden bij bedrijven waarin ze beleggen. Het IMVB-convenant is inmiddels verlopen, maar bpfBOUW volgt de afspraken nog steeds.	SDI AOP	SDI Asset Owner Platform; samenwerkingsverband van grote beleggers voor het vaststellen van de bijdrage van bedrijven aan de SDG's. APG is medeoprichter.	VBDO	Vereniging voor Beleggers in Duurzame Ontwikkeling; Nederlandse organisatie die zich richt op het bevorderen van verantwoord beleggen, onder andere door jaarlijks de ESG-prestaties van Nederlandse pensioenfondsen te beoordelen.
CO2e	Koolstofdioxide-equivalent; maateenheid voor het effect van verschillende broeikasgassen op het klimaat.	MPG	MilieuPrestatie Gebouwen; beoordeling van de milieubelasting van de materialen die in een gebouw worden toegepast. De MPG is verplicht voor de aanvraag van een omgevingsvergunning.	SDI's	Sustainable Development Investments; beleggingen die aantrekkelijk zijn uit financieel oogpunt én bijdragen aan de SDG's.		
CRREM	Carbon Risk Real Estate Monitor. Binnen het CRREM-project zijn 'transitiepaden' opgesteld voor het terugdringen van het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen van vastgoed om in lijn te zijn met de klimaatdoelstellingen van Parijs.	NZIF	Net Zero Investment Framework; raamwerk ontwikkeld door een aantal grote vermogensbeheerders – waaronder APG – dat handvatten biedt om beleggingsportefeuilles in lijn te brengen met de klimaatdoelen van Parijs.	SFDR	Sustainable Finance Disclosure Regulation; EU-verordening voor het rapporteren over duurzaamheid door financiële instellingen.		
DCC	Dutch Climate Coalition; samenwerkingsverband van Nederlandse financiële instellingen om gezamenlijk engagement te voeren met bedrijven die een grote klimaatimpact hebben.	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling; de OESO heeft richtlijnen opgesteld voor verantwoord internationaal ondernemen.	SLB	Sustainability-linked Bond; obligatie waarbij de uitgever belooft vooraf vastgestelde duurzame doelstellingen te behalen.		
DGBC	Dutch Green Building Council; stichting die zich inzet voor het verduurzamen van de bebouwde omgeving.	PBAF	Partnership for Biodiversity Accounting Professionals; internationale standaard voor het meten van de biodiversiteits-voetafdruk van beleggingen.	SRD-II	Shareholders Rights Directive II; EU-richtlijn die de positie van aandeelhouders regelt.		
ESG	Environment, Social and Governance; Milieu, maatschappij en goed bestuur – onderwerpen waarvoor aandacht is bij verantwoord beleggen.	PCAF	Partnership for Carbon Accounting Professionals; internationale standaard voor het meten van de CO2-voetafdruk van beleggingen.	TCFD	Task Force on Climate-related Financial Disclosures; standaard voor het rapporteren over de impact van klimaatverandering op bedrijven en beleggingsportefeuilles.		
FSC	Forest Stewardship Council; internationaal netwerk voor verantwoord bosbeheer en de certificering van duurzaam geproduceerd hout.	PE	Private equity; verzamelnaam voor beleggingen in niet-beursgenoteerde bedrijven.	TNFD	Taskforce on Nature-related Financial Disclosures; standaard voor het rapporteren over de impact van biodiversiteitsverlies op bedrijven en beleggingsportefeuilles.		
GGP	Greenhouse Gas Protocol; Internationale standaard voor het meten en beheersen van de uitstoot van broeikasgassen.						
GIIN	Global Impact Investing Network; internationale organisatie die onder andere een definitie heeft vastgesteld voor impactbeleggingen.						

Doelstellingen en resultaten

1.
- In dit rapport staan de resultaten in afgeronde percentages weergegeven. Voor meer inzage in de niet-afgeronde percentages 2024 zie bijlage 6.
2.
- We rapporteren volgens de doelstelling zoals beschreven in ons [Klimaatactieplan](#). In het verleden hebben we een andere methodiek gehanteerd voor het rapporteren van de CO2-voetafdruk. De over de jaren 2020-2022 gerapporteerde cijfers zijn met terugwerkende kracht berekend volgens de huidige methodiek.

2. Duurzaam wonen, werken en leven

3.
- Voor beleggingen in private markten (bijvoorbeeld private equity) worden deze cijfers met een kwartaal vertraging gepubliceerd; voor hedgefondsen is dat twee kwartalen.
4.
- Deze getallen wijken licht af van de getallen in de verdere rapportage (13,6 miljard / 75%). Dit is te verklaren door ons aandeel in Bouwinvest Real Estate Investors en Heritage, die niet in scope zijn voor de GRESB-berekeningen en dus geen GRESB 4/5-sterren hebben. De posities zijn hier wel toegevoegd bij het totaal van de vastgoedbeleggingen om het overzicht sluitend te maken.
5.
- Op de [website](#) van APG staat toegelicht hoe onze vermogensbeheerder bepaalt of een obligatie wordt aangemerkt als een 'obligatie met een duurzaam oogmerk'. Uitgangspunt is de SDI-taxonomie.
6.
- We sluiten hiermee aan bij de definitie van het [Global Impact Investing Network](#) (GIIN): 'Impact investments are investments made with the intention to generate positive, measurable social and environmental impact alongside a financial return.'
7.
- Energielabels kunnen onbekend zijn, bijvoorbeeld als het een nieuwbouwwoning betreft.
8.
- Hierbinnen wordt specifiek geïnvesteerd in drie segmenten: Verzorgd Wonen, Intramurale Zorg en Zorgcentra. Verzorgd Wonen is een segment dat zorg- en welzijnsdiensten combineert. Tot de Intramurale Zorg behoren bijvoorbeeld verpleeghuizen en complexen voor mensen met een verstandelijke of lichamelijke beperking. En in Zorgcentra komen eerstelijnsfuncties samen zoals huisartsen, fysiotherapeuten en apotheken.

3. Klimaat

9.
- Dergelijke afspraken zijn niet toepasbaar op alle type vastgoedinvesteringen.
10.
- Het hier genoemde cijfer is berekend op basis van de energiereducties gerapporteerd door GRESB in 2024. Deze hebben betrekking op het verbruik in 2023.
11.
- De CO2-voetafdruk is berekend op basis van de aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles eind 2024. Bij de berekening wordt de uitstoot van andere broeikasgassen (zoals methaan) omgerekend naar de broeikasgaswerking van CO2. Dit wordt CO2-equivalent (CO2e) genoemd. Zie voor een uitgebreide toelichting onze website.

12.
- Dit is gecorrigeerd voor stortingen en onttrekkingen
13.
- APG doet dit onder andere voor bpfBOUW op basis van de gemaakte afspraken zoals onder andere omschreven in ons Klimaatsplan: [klimaatplan-bpfbouw.pdf](#)
14.
- DCC (2022) is een samenwerking van Nederlandse financiële instellingen. Naast APG nemen deel: Achmea, ACTIAM, Aegon, A.S.R., Van Lanschot Kempen, MN Services, pensioenfonds Rail & OV en PGGM.
15.
- In ons [Klimaatactieplan](#) beschrijven we hoe we in lijn willen handelen met het Klimaatakkoord van Parijs en de opwarming van de aarde tot 1,5 °C willen beperken.

4. Arbeidsomstandigheden

16.
- De doelstelling heeft betrekking op de winning van steenkool voor elektriciteitsproductie ('thermal coal'). Steenkool voor productie van staal ('metallurgical coal') wordt hierin niet meegenomen.
17.
- Volgens de International Labor Organization (ILO).
18.
- De code biedt het projectteam – van timmerman tot projectmanager – handvatten voor bewust werken, met oog voor omgeving, milieu, veiligheid en beperking van overlast.

5. Circulariteit

19.
- Dit certificeringsprogramma spoort fabrikanten aan productieprocessen en producten stapsgewijs te verbeteren. Uitgangspunt is dat materialen aan het eind van de levensduur van een product nog kunnen worden gebruikt voor een ander product. Voor de certificering wordt elke twee jaar gecontroleerd op productieprocessen en op de vooruitgang die wordt geboekt bij de verdere verbetering hiervan.
20.
- MPG staat voor MilieuPrestatie Gebouwen. De wettelijke norm voor nieuwe woningen is maximaal 0,8.

6. Aandacht voor mens, milieu en goed bestuur

21.
- De tabel geeft geen volledig overzicht van de onderwerpen waarover wij stemmen. We hebben er hier drie belangrijke uitgelicht.
22.
- Daarbij gaat het zowel om fysieke risico's als transitierisico's. Voor fysieke risico's maakt APG gebruik van data van ND-GAIN over de kwetsbaarheid van landen voor de gevolgen van klimaatverandering; voor transitierisico's wordt onder andere gekeken naar afhankelijkheid van fossiele brandstoffen, CO2-intensiteit en het vermogen van landen over te schakelen naar een CO2-arme economie.
23.
- Fabrikanten van (onderdelen van) defensiematerieel waarvoor geen verbod geldt op basis van internationale verdragen waarbij Nederland is aangesloten, zijn niet uitgesloten van belegging.

De uitstoot van CO₂ speelt een belangrijke rol bij de opwarming van de aarde. Het is daarom van groot belang dat de wereldwijde CO₂-uitstoot wordt beperkt. In het Nederlandse Klimaatakkoord hebben de pensioenfondsen afgesproken elk jaar te laten zien wat de CO₂-voetafdruk van hun relevante beleggingen is.

BpfBOUW rapporteert de CO₂-voetafdruk van de beleggingen in aandelen, bedrijfsobligaties, vastgoed, staatsobligaties, private equity, infrastructuur, hypotheke en opportuniteiten. BpfBOUW rapporteert hiermee over 85% (2023: 81%) van de totale portefeuille de CO₂-voetafdruk. De CO₂-voetafdruk omvat directe uitstoot door bedrijven (scope 1), uitstoot die samenhangt met de energie die ze gebruiken (scope 2) en de indirecte uitstoot van de waardeketen (scope 3).

In het [Klimaatactieplan](#) heeft bpfBOUW de doelstelling opgenomen om de absolute CO₂-voetafdruk van de beleggingen in aandelen en obligaties (scope 1 en 2) in 2030 met 50% te verminderen ten opzichte van 2019; voor 2025 hebben we een tussentijdse doelstelling van -30%.

Vaststellen van de CO₂-voetafdruk

BpfBOUW berekent de CO₂-voetafdruk van relevante beleggingscategorieën volgens de Global GHG Accounting and Reporting Standard for the Financial Industry, ontwikkeld door [PCAF](#). De CO₂-voetafdruk wordt – op een enkele uitzondering na – berekend op basis van de posities in bedrijven op 31 december 2024. Meer informatie hierover is opgenomen onder de paragraaf ‘Overwegingen per beleggingscategorie’.

De berekening van de CO₂-voetafdruk in 2024 is in de meeste gevallen gebaseerd op bedrijfsemis-sies in het boekjaar 2023. In sommige gevallen is gebruikgemaakt van schattingen op basis van emissiefactoren uit eerdere jaren. Dit komt omdat het enige tijd duurt voordat de door bedrijven gerapporteerde emissies beschikbaar zijn. Dit hangt samen met processen van dataleveranciers en het controleren van emissiedata door onze vermogensbeheerders.

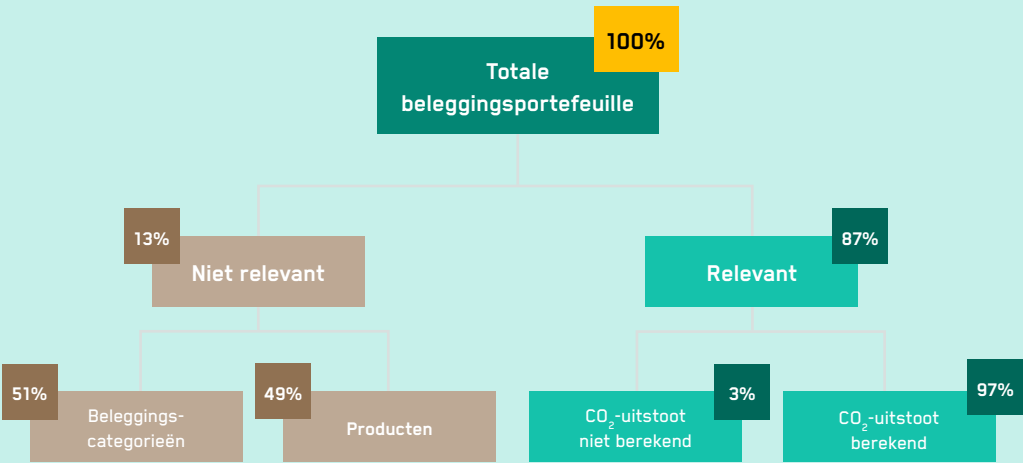
Reikwijdte relevante beleggingscategorieën

BpfBOUW streeft ernaar de CO₂-uitstoot (scope 1, 2 en 3) van alle relevante beleggingen vast te stellen. Voor het vaststellen van en rapporteren over de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen, volgen we de [Leidraad](#) van het Commitment van de financiële sector aan het Nederlandse Klimaatakkoord.¹ Uitgangspunt van de Leidraad is dat alle financieringen en beleggingen relevant zijn, behalve beleggingen waarvan de CO₂-uitstoot verwaarloosbaar is. In navolging van de Leidraad beschouwen we alle beleggingen als relevant, met uitzondering van de beleggingscategorieën Hedgefondsen en Overlay-fonds. In deze categorieën wordt vooral belegd in afgeleide financiële producten (derivaten) waarvan de klimaatimpact doorgaans beperkt is.²

BpfBOUW rapporteert de CO₂-voetafdruk van alle beleggingscategorieën waarvan de Leidraad stelt dat financiële instellingen deze momenteel kunnen meten en rapporteren in lijn met internationaal erkende afspraken: Staatsobligaties, Aandelen, Bedrijfsobligaties, Vastgoedbeleggingen en Hypotheken. Ook rapporteren we de CO₂-voetafdruk van de beleggingscategorieën Private equity, Infrastructuur en Opportuniteiten.

Binnen beleggingscategorieën beschouwen we individuele beleggingen als relevant voor de CO₂-voetafdruk als er eigenaarschap is binnen de kapitaalstructuur én we de CO₂-voetafdruk kunnen vaststellen. Contanten (geen CO₂-voetafdruk) en derivaten (geen eigenaarschap binnen de kapitaalstructuur) beschouwen we als niet-relevante beleggingen. Contanten en/of derivaten binnen een relevante beleggingscategorie tellen dan ook niet mee bij het vaststellen van de CO₂-voetafdruk.

Welke beleggingscategorieën zijn relevant voor de CO₂-voetafdruk?

Van welke beleggingen stellen we de CO₂-voetafdruk vast?

Beleggingscategorie ³	Aandeel beleggings-categorie in de totale portefeuille	% in beleggings-categorie waarvan CO ₂ -voetafdruk is vastgesteld
Staatsobligaties	16%	100%
Bedrijfsobligaties	21%	100%
- Alternative Credits	4%	99%
Nederlandse hypotheke	3%	100%
Obligaties opkomende landen	4%	100%
Aandelen ontwikkelde landen	21%	100%
Aandelen opkomende landen	3%	100%
Private equity	7%	96%
Opportunity fund	0%	0%
Infrastructuur	0%	100%
Vastgoed	19%	87%
Totaal relevante beleggingcategorieën	94%	97%
Hedgefondsen	5%	-
Overlay	2%	-
Totaal niet-relevante beleggingcategorieën	6%	-

BpfBOUW rapporteert van 85% van de totale beleggingsportefeuille de CO₂-voetafdruk (2023: 81%). De beleggingen waarvan geen CO₂-voetafdruk wordt vastgesteld, omvatten niet-relevante beleggingscategorieën (Hedgefondsen en Overlay-fonds) en contanten en derivaten binnen relevante beleggingscategorieën. Van het totale vermogen in relevante producten, binnen de relevante beleggingscategorieën, is van 97% de CO₂-voetafdruk vastgesteld.

Het is een uitdaging om de CO₂-voetafdruk vast te stellen van alle beleggingen die we relevant vinden. Dat komt vooral doordat niet in alle gevallen data van voldoende kwaliteit beschikbaar is. Dat blijkt uit beleggingscategorieën met de laagste PCAF datakwaliteitsscore, bijvoorbeeld private equity (score 5). Onze vermogensbeheerder APG is intensief betrokken bij initiatieven om beschikbaarheid en

kwaliteit van CO₂-emissiedata te verbeteren. Een voorbeeld hiervan is het [ESG Data Convergence Initiative](#) waar APG mede-initiatiefnemer van is.

CO₂-voetafdruk (scope 1 & 2/scope 3) per beleggingscategorie, 2023-2024

In onderstaande tabel zijn de cijfers voor 2024 in zwart en de vergelijkende cijfers voor 2023 in grijs.

Beleggings-categorie	Totaal vermogen CO ₂ -voetafdruk vastgesteld (€ mln)	Scope 1 & 2		Scope 3	
		Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)	Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)
Bedrijfsobligaties	11,738	422,768	36	4,555,722	388
	10,670	702,470	66	5,094,781	477
Waarvan alternative credits	776	8,840	11	128,662	166
	727	12,715	18	153,569	211
Nederlandse hypotheke	1,948	476	0	236,116	121
	1,578	408	0	211,556	134
Aandelen ontwikkelde landen	14,901	351,037	24	5,088,939	342
	12,855	468,739	36	6,104,367	475
Aandelen opkomende landen	2,005	104,264	52	1,126,098	562
	1,833	190,306	104	1,489,709	813
Private equity	4,632	98,530	21	1,192,228	257
	3,863	106,076	27	1,029,149	266
Opportunity Fund	-	-	-	-	-
	-	-	-	-	-
Infrastructuur	229	3,375	15	4,188	18
	225	3,181	14	4,660	21
Vastgoed	11,781	47,569	4	68,405	6
	11,329	46,815	4	74,668	7
Totaal bedrijven gerelateerde beleggingscategorieën	47,234	1,028,019	22	12,271,695	260
	42,353	1,517,996	36	14,008,889	331
Staatsobligaties	10,913	2,036,754	187	794,708	73
	8,190	1,474,319	180	1,013,660	124

Beleggings-categorie	Totaal vermogen CO ₂ -voetafdruk vastgesteld (€ mln)	Scope 1 & 2		Scope 3	
		Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)	Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)
Obligaties opkomende landen	2,362	686,690	291	145,460	62
	2,065	729,354	353	167,410	81
Totaal landen gerelateerde beleggings-categorieën	13,275	2,723,444	205	940,168	71
	10,255	2,203,673	215	1,181,071	115
Totale portefeuille	60,510	3,751,463	62	13,211,863	218
	52,607	3,721,669	71	15,189,960	289

Uitsplitsing naar sectoren

In navolging van de PCAF-standaard rapporteren we ook de CO₂-voetafdruk van verschillende sectoren. In de tabel hieronder zijn deze weergegeven voor beleggingen in bedrijven (zoals via aandelen, bedrijfsobligaties en private equity). Beleggingen die we niet aan een specifieke sector kunnen toewijzen, zijn hierin niet meegenomen.

CO₂-voetafdruk (scope 1 & 2/scope 3) per sector in 2024

Sector	Totaal vermogen CO ₂ -voetafdruk vastgesteld (€ mln)	Scope 1 & 2		Scope 3	
		Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)	Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)
Communicatie	2,004	16,686	8	130,099	65
Cyclische consumptiegoederen	2,312	44,211	19	2,183,122	944
Basis consumptiegoederen	1,318	32,087	24	502,087	381
Energie	431	66,019	153	836,794	1,942
Financiële dienstverlening	11,480	11,562	1	2,501,024	218
Gezondheidszorg	3,758	16,137	4	292,583	78
Industrie	4,082	185,884	46	4,018,219	984
IT	6,412	29,972	5	342,695	53
Materialen	1,146	252,239	220	503,324	439
Vastgoed	12,371	50,838	4	115,147	9
Nutsbedrijven	1,312	320,316	244	842,735	642
Totaal	46,627	1,025,951	22	12,267,828	263

Samenvatting meetmethodiek

In het overzicht hieronder staat welke rekenmethode we gebruiken voor het meten van de CO₂-voetafdruk van relevante beleggingscategorieën.

Beleggingscategorie	Rekenmethode	Primaire dataleverancier
Staatsobligaties	PCAF staatsobligaties	ISS ESG
Aandelen	PCAF beursgenoteerde aandelen en obligaties	ISS ESG
Bedrijfsobligaties	PCAF beursgenoteerde aandelen en obligaties	ISS ESG
Hypotheken	PCAF niet-beursgenoteerde aandelen	Sectorgemiddelde o.b.v. publieke markten
Private Equity	PCAF niet-beursgenoteerde aandelen	Sectorgemiddelde o.b.v. publieke markten
Opportunities	PCAF niet-beursgenoteerde aandelen	Sectorgemiddelde o.b.v. publieke markten
Infrastructuur	PCAF niet-beursgenoteerde aandelen	GRESB
Vastgoedbeleggingen	PCAF vastgoed	GRESB

Toewijzingsfactor

Voor het toeschrijven van de CO₂-emissies van een bedrijf of asset aan de portefeuille, maken we gebruik van een toewijzingsfactor. Deze beschouwt de totale belegging in relatie tot de totale kapitaalstructuur van een bedrijf of asset. Binnen de portefeuille kan immers worden belegd in het eigen vermogen of in de schulden van een bedrijf of asset. In overeenstemming met PCAF gebruiken we de ‘ondernemingswaarde inclusief contanten’ (EVIC) voor het totale kapitaal van een bedrijf of asset. Zijn hiervoor geen gegevens beschikbaar, dan schatten we op basis van een sectorgemiddelde. Voor vastgoed gebruiken we de bruto vermogenswaarde van de asset als uitgangspunt en voor het toeschrijven van de CO₂-uitstoot het door bpfBOUW geïnvesteerde kapitaal in het betreffende jaar.

In navolging van de PCAF-standaard, is de toewijzingsfactor voor Staatsobligaties vastgesteld aan de hand van het Bruto Binnenlands Product van het uitgevende land, gecorrigeerd voor het prijsniveau (Purchasing Power Parity).

Rekenformule

We berekenen de volgende getallen voor de portefeuille:

Totale CO₂-voetafdruk in ton CO₂e (tCO₂e)

$$\text{BpfBOUW CO}_2\text{-voetafdruk (tCO}_2\text{e)} = \sum \text{Beleggingsspecifieke emissies (tCO}_2\text{e)} \times \frac{(\text{Totale beleggingen (mln €)})}{(\text{Totaal kapitaal belegging (mln €)})}$$

Relatieve CO₂-voetafdruk in ton CO₂e per miljoen euro belegd (tCO₂e / mln €)

$$\text{BpfBOUW relatieve CO}_2\text{-voetafdruk (tCO}_2\text{e/mln €)} = \frac{(\text{BpfBOUW CO}_2\text{-voetafdruk (tCO}_2\text{e)})}{(\text{Marktwaaarde relevante bpfbOUW beleggingen (mln €)})}$$

Databronnen

APG en Bouwinvest maken gebruik van data van externe dataleveranciers om de CO₂-voetafdruk te berekenen. De primaire bron van emissiegegevens voor de beleggingen die beheerd worden door APG is de [ISS ESG-database](#). Ook maakt APG gebruik van data die door bedrijven en/of fondsen direct aan onze vermogensbeheerder is gerapporteerd en van data in de GRESB-survey voor infrastructuur.

Bouwinvest gebruikt voor de berekening van de voetafdruk van vastgoedportefeuilles als primaire bron de gegevens van [GRESB](#). Voor de Nederlandse vastgoedportefeuilles wordt jaarlijks in de GRESB-beoordeling over de assets gerapporteerd. Voor de internationale vastgoedportefeuilles gaat Bouwinvest in gesprek met haar internationale partners om deze informatie te verstrekken.

De kwaliteit en volledigheid van de data varieert. Daarom vertrouwen we bij het vaststellen van de CO₂-voetafdruk soms in belangrijke mate schattingen en sectorgemiddelden. Dit betekent dat in die gevallen de vastgestelde CO₂-voetafdruk niet nauwkeurig de CO₂-voetafdruk van de desbetreffende beleggingen weergeeft. Bij schattingen van scope 1 en 2-uitstoot is de foutmarge in de regel lager dan bij schattingen voor scope 3-uitstoot.

We streven voortdurend naar verhoging van de kwaliteit en volledigheid van de data. Onze dataleveranciers controleren de gerapporteerde emissiegegevens van bedrijven. Zijn deze niet consistent (bv. veel hoger of lager dan van sectorgenoten of dan in voorgaande jaren) of niet volledig (bv. niet van toepassing op alle activiteiten van het bedrijf) dan maken zij gebruik van schattingen. Onze vermogensbeheerder controleert de data voordat deze wordt gebruikt voor het vaststellen van de CO₂-voetafdruk. De kwaliteit van de data beoordelen we (gewogen op basis van de belegde waarde) volgens de methode vastgesteld door PCAF.

Voor de gehele beleggingsportefeuille is de gewogen datakwaliteitsscore 2 (2023: 2). De datakwaliteit kan per beleggingscategorie sterk verschillen. De uitersten zijn de datakwaliteit voor vastgoedbeleggingen (1) en voor private equity en Nederlandse hypotheke (5). Daarbij is een score 1 het beste, en 5 het slechtst.

Beoordeling datakwaliteit		
Score	Emissiedata	Fundamentele gegevens
1	Gerapporteerde emissie-data door bedrijven (bijv. via CDP, GRESB of duurzaamheidsverslag), geverifieerd door een derde partij, zoals geleverd door onze dataleverancier.	Belegde waarde in bedrijf en EVIC zijn bekend.
2	Gerapporteerde emissie-data door bedrijven (bijv. via CDP, GRESB of duurzaamheidsverslag), geverifieerd door een derde partij, zoals geleverd door onze dataleverancier.	
	OF Schatting van hoge kwaliteit van emissie-data op basis van primaire fysieke activiteit data van energieconsumptie van bedrijf (met specifieke emissie factoren in relatie tot primaire data).	

3	Schatting van gemiddelde kwaliteit van emissie data op basis van primaire fysieke activiteit data van de productie (met specifieke emissie factoren in relatie tot primaire data).	
	OF	
	Gerapporteerde emissie-data door bedrijf, extrapolatie van totale emissies op basis van gedeelde rapportage.	
	OF	
	Schattingen door dataleverancier	
4	Schatting van lage kwaliteit van emissie data door APG op basis van een sub-industrie gemiddelde	
5	Schatting van lage kwaliteit van emissiedata door APG op basis van een sub-industrie gemiddelde.	Belegde waarde in bedrijf is bekend, schatting van EVIC op basis sectorgemiddelde of proxy.
	OF	
	Zeer generieke proxies van emissiedata gebaseerd op generieke (niet sector specifieke) gemiddelden.	Belegde waarde in bedrijf en EVIC zijn bekend.

Reikwijdte van emissies

De CO₂-voetafdruk van individuele beleggingen wordt berekend op basis van de directe en indirecte uitstoot van broeikasgassen van de eigen activiteiten (scope 1 en 2) en in de waardeketen (scope 3), omgerekend in equivalent ton CO₂ (CO₂ e), zoals gedefinieerd door [Greenhouse Gas Protocol](#) (GHGP).

Uitdagingen bij scope 3-emissies

Voor het vaststellen van de CO₂-voetafdruk neemt bpfBOUW niet alleen de directe uitstoot door bedrijven (scope 1 en 2), maar ook de emissies van de volledige waardeketen (scope 3) mee. Het GHGP onderscheidt 15 categorieën scope 3-emissies, onderverdeeld in ‘upstream’ (aan het begin van de waardeketen) en ‘downstream’ (aan het einde van de waardeketen). Voor een autofabrikant, bijvoorbeeld, is de uitstoot bij de productie van staal voor auto’s ‘upstream’ emissie. De uitstoot veroorzaakt doordat met de auto wordt gereden, is ‘downstream’ emissie.

BpfBOUW heeft de ambitie om voor alle relevante beleggingen ook de scope 3-uitstoot vast te stellen. Het meetellen van scope 3-emissies voor de CO₂-voetafdruk brengt uitdagingen met zich mee:

- Bedrijven rapporteren minder vaak scope 3-emissies dan scope 1 en 2-emissies. Ook maken bedrijven daarbij relatief vaak gebruik van schattingen. Voor het vaststellen van scope 3-emissies zijn we dan ook in een hogere mate afhankelijk van aannames door dataleveranciers en APG. Omdat scope 3-emissies in veel sectoren veel groter zijn dan scope 1 en 2-emissies, kunnen kleine veranderingen in aannames een groot effect hebben op de gerapporteerde voetafdruk.
- Bedrijven kunnen zelf bepalen welke van de 15 categorieën scope 3-emissies ze relevant vinden voor hun CO₂-voetafdruk. Daardoor kan het zijn dat relevante scope 3-emissies niet worden gerapporteerd. Ook bemoeilijkt dit de vergelijking van scope 3-emissies van bedrijven in dezelfde sector of over meerdere jaren.

- Doordat scope 3-emissies betrekking hebben op de gehele waardeketen, kunnen er dubbeltellingen ontstaan. Uitstoot kan immers tot de waardeketen van meerdere bedrijven in onze portefeuille behoren. Die uitstoot wordt dan mogelijk door meerdere bedrijven gerapporteerd. Ondanks deze uitdagingen, tellen we scope 3-emissies mee in de berekening van de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen. Onze vermogensbeheerder is actief betrokken bij initiatieven om meer inzicht te krijgen in scope 3-emissies en het verbeteren van methodes en datakwaliteit.

Overwegingen per beleggingscategorie

Staatsobligaties

PCAF publiceerde eind 2022 een standaard voor het berekenen van de CO₂-voetafdruk van staatsobligaties. Op basis van deze standaard is de CO₂-voetafdruk in 2024 vastgesteld. In de PCAF-standaard zijn emissies van staatsobligaties als volgt gedefinieerd:

- Scope 1-emissies: uitstoot van alle goederen die binnen een land zijn geproduceerd
- Scope 2-emissies: uitstoot veroorzaakt door binnenlands gebruik van geïmporteerde elektriciteit, stoom, warmte en/of koeling geproduceerd in het buitenland
- Scope 3-emissies: Emissies die samenhangen met geïmporteerde, niet-energiegerelateerde goederen

De methode wijkt ook wat betreft de toewijzingsfactor significant af van de methode die wordt gebruikt voor het vaststellen van de CO₂-voetafdruk van bedrijven. In navolging van de PCAF-standaard wijzen we emissies aan bpfBOUW toe op basis van de totale belegde waarde als percentage van het Bruto Binnenlands Product (BBP) van het land dat de staatsobligatie uitgeeft, gecorrigeerd voor het prijsniveau (Purchasing Power Parity).

De beleggingscategorie staatsobligaties omvat ook beleggingen in overheidsgerelateerde instellingen (bv. regionale ontwikkelingsbanken), supranationale instellingen (bv. de Wereldbank) of lokale overheden (provincies, deelstaten). Hoewel we deze beleggingen relevant vinden voor de CO₂-voetafdruk van de totale portefeuille, zijn deze niet meegenomen in de berekening. Dit komt omdat er vooralsnog geen PCAF-standaard is voor het vaststellen van de CO₂-voetafdruk van dergelijke beleggingen. We streven ernaar deze beleggingen in de toekomst wel mee te nemen bij het vaststellen van de CO₂-voetafdruk.

De brede definitie van emissies gerelateerd aan beleggingen in staatsobligaties leidt tot een grote overlapping met de emissies die door bedrijven worden gerapporteerd. Immers, de emissies veroorzaakt door producten die binnen een land worden geproduceerd (scope 1), omvatten ook emissies die worden toegewezen aan de bedrijven die de desbetreffende producten hebben geproduceerd. Dit leidt tot een dubbeltelling in de CO₂-voetafdruk van de totale portefeuille. Om dit te ondervangen, rapporteren we afzonderlijk een subtotaal voor ‘bedrijvengerelateerde’ beleggingscategorieën en ‘landengerelateerde’ beleggingscategorieën.

Voor staatsobligaties is ISS ESG de primaire bron van emissiedata. ISS ESG baseert de data voor scope 1-emissies op informatie van de United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC) en Climate Watch (CAIT). De data over scope 2 en scope 3-emissies komen van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). Voor landen die geen scope 2 en

3-emissies aan OESO rapporteren is een schatting gemaakt. Het duurt relatief lang voordat emissie-data van landen beschikbaar komen. Deze cijfers zijn dan ook gebaseerd op een ander boekjaar. Vooral de cijfers over scope 2 en 3-emissies zijn relatief gedateerd (2019).

PCAF vraagt financiële instellingen ook specifiek te rapporteren over emissies uit landgebruik en consumptie-emissies (scope 1, 2 en 3 minus geëxporteerde emissies). In de tabel hieronder is deze informatie weergegeven. Het emissieprofiel van ontwikkelde markten verschilt sterk van dat in opkomende markten. Dit hangt onder andere samen met de relatief omvangrijke productie (met bijbehorende emissies) in opkomende markten, en de relatief grote consumptie (met bijbehorende emissies) in ontwikkelde markten. Om deze verschillen inzichtelijk te maken, is in de tabel onderscheid gemaakt tussen ontwikkelde en opkomende markten.

CO₂ -voetafdruk staatsobligaties (scope 1, 2 & 3) in 2024

Totale portefeuille			Ontwikkelde markten		Opkomende markten	
Definitie emissies	Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)	Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)	Absolute voetafdruk (tCO ₂ e)	Relatieve voetafdruk (tCO ₂ e/€ mln)
Scope 1 (productie-emissies)	2,705,283	204	2,021,438	185	683,845	289
Scope 2	18,161	1	15,316	1	2,845	1
Scope 3	940,168	71	794,708	73	145,460	62
Totaal scope 1, 2 & 3	3,663,612	276	2,831,462	259	832,150	352
Consumptie-emissies	1,948,250	147	1,281,570	117	666,680	282
Emissies uit landgebruik	186,784-	14	272,645-	25	85,861	36

De indicator voor de datakwaliteit van staatsobligaties (gewogen naar belegd vermogen) is 2 (2023: 1). Voor obligaties van opkomende landen is de indicator van de datakwaliteit 3 (2023: 3).

Aandelen

De beschikbaarheid van data voor aandelen is over het algemeen goed. Dat geldt vooral voor bedrijven in CO₂-intensieve sectoren in ontwikkelde markten. Niettemin spelen schattingen van dataleveranciers een belangrijke rol, vooral voor kleinere bedrijven en bedrijven in opkomende markten. De indicator voor de datakwaliteit van aandelen (voor zowel aandelen opkomende als ontwikkelde markten, gewogen naar belegd vermogen) is 2 (2023: 2).

Bedrijfsobligaties

Hoewel er een aanzienlijke overlap is tussen bedrijfsobligaties en aandelen, omvat het universum van bedrijfsobligaties ook kleinere bedrijven en bedrijven die geen beursnotering hebben. In het algemeen zijn voor beleggingen in bedrijfsobligaties minder emissiegegevens beschikbaar dan voor aandelenbeleggingen.

Onze beleggingen in bedrijfsobligaties bestaan voor een belangrijk deel uit obligaties met een duurzaam oogmerk⁴. De opbrengsten van deze obligaties worden gereserveerd voor een bepaald duurzaam doel. Door hierin te beleggen, kunnen we direct bijdragen aan vergroeningsprojecten, ook van bedrijven die CO₂-intensief zijn. Bijvoorbeeld aan een elektriciteitsbedrijf dat deels afhankelijk is van fossiele brandstoffen om elektriciteit te produceren, maar dat een duurzame obligatie uitgeeft om te investeren in hernieuwbare energie. Dit geldt met name voor obligaties met een duurzaam oogmerk die primair bijdragen aan SDG 7: Betaalbare en duurzame energie.

In de PCAF-standaard staat niet hoe de CO₂-voetafdruk van obligaties met een duurzaam oogmerk moet worden gemeten. BpfBOUW hanteert voor duurzame obligaties dezelfde methode voor het meten van de CO₂-voetafdruk als voor reguliere obligatie. De uitstoot van de groene projecten die daarmee specifiek worden gefinancierd, zijn echter doorgaans veel lager in vergelijking met het volledige bedrijf. De CO₂-voetafdruk van onze bedrijfsobligatieportefeuille wordt daardoor waarschijnlijk te hoog ingeschat.

De bedrijfsobligatieportefeuille omvat naast bedrijfsobligaties ook gesecuritiseerde beleggingen (bv. effecten die door hypotheek worden gedekt; ‘mortgage backed securities’). De CO₂-emissies van deze beleggingen worden geschat op basis van gegevens over de uitgevende instantie (bijvoorbeeld een bank). Daarmee kunnen we een groter deel van de portefeuille in de berekening meenemen.

Tot slot bevat de bedrijfsobligatieportefeuille ook Alternative Credits. Dit zijn vaak private (niet-beursgenoteerde of vrij verhandelbare) schulden. Deze beleggingen zijn sinds 2024 voor het eerst meegenomen in de berekening van de CO₂-voetafdruk. Voor deze private beleggingen gebruiken we dezelfde methodologie als voor de beleggingscategorie Private Equity. Door het toevoegen van Alternative Credits, zijn de CO₂-voetafdruk cijfers van 2023 opnieuw berekend.

Voor het meten van de CO₂-voetafdruk van onze bedrijfsobligaties wordt gebruikgemaakt van CO₂-emissiedata en fundamentele gegevens (bv. ondernemingswaarde en omzet). Is deze informatie voor een specifieke obligatie niet beschikbaar, dan gebruiken we gegevens over het moederbedrijf. Mogelijk is het moederbedrijf niet volledig representatief voor het emissieprofiel van het bedrijf waarin wij beleggen. Als er geen fundamentele gegevens beschikbaar zijn, maken we gebruik van een schatting op basis van een sectorgemiddelde.

De indicator voor de datakwaliteit van bedrijfsobligaties (gewogen naar belegd vermogen) is 3 (2023: 3).

Nederlandse hypotheek

Via onze vermogensbeheerder beleggen wij in twee gespecialiseerde aanbieders van Nederlandse hypotheek. Zij rapporteren over de CO₂-voetafdruk van hun portefeuille, maar doen dit niet op dezelfde manier. We berekenen de CO₂-voetafdruk van de hypotheekportefeuille daarom met behulp van sectorgemiddelden. Dit wijkt af van de PCAF-standaard voor hypotheek. In de toekomst willen we de CO₂-voetafdruk van onze hypotheekportefeuille op een consistente manier berekenen in lijn met de PCAF-standaard voor hypotheek.

Vorig jaar hebben we de CO₂-voetafdruk van de hypotheekportefeuille met een andere methodologie gerapporteerd. Daarom is de CO₂-voetafdruk van 2023 opnieuw berekend met een consistente methodologie. De indicator voor de datakwaliteit van hypotheek (gewogen naar belegd vermogen) is 5 (2023: 3).

Private equity

Onze vermogensbeheerder APG belegt in de beleggingscategorie private equity via externe beheerders in een groot aantal niet-beursgenoteerde bedrijven. In deze beleggingscategorie zijn fundamentele gegevens en informatie over CO₂-emissies zeer beperkt beschikbaar. We maken een inschatting van de CO₂-voetafdruk van de private equity-portefeuille aan de hand van sectorgemiddelden, die zijn afgeleid van het universum voor aandelen en bedrijfsobligaties.

Voor het meten van de CO₂-voetafdruk van de private equity-portefeuille, maken we gebruik van de positie in sectoren in deze portefeuille. Op basis van onze aandelen- en bedrijfsobligatieportefeuilles bepalen we een gemiddelde CO₂-intensiteit (uitstoot in relatie tot gerealiseerde omzet) en een gemiddelde ratio van omzet naar EVIC per sector. Op basis hiervan maken we een schatting van de CO₂-voetafdruk per belegde euro voor elke sector waarin bpfBOUW in de private equity portefeuille is belegd. Dit betekent dat de CO₂-emissies in de beleggingscategorie private equity worden geschat op basis van dezelfde databron die wordt gebruikt voor het vaststellen van de CO₂-voetafdruk van aandelen en bedrijfsobligaties (ISS ESG). In de berekening is een aanpassing opgenomen om rekening te houden met het verschil in de hefboomwerking tussen de kapitaalstructuur van bedrijven in publieke markten en private equity-bedrijven. Dit hangt samen met het feit dat private equity in de regel met meer schuld wordt gefinancierd dan bedrijven in publieke markten. Daarom vermenigvuldigen we de schuld met hefboomfactor (1,2).

De berekening van de CO₂-voetafdruk van de private equity-portefeuille is dus gebaseerd op ruwe aannames voor zowel de CO₂-emissies als de fundamentele gegevens. Het cijfer voor de CO₂-voetafdruk van de private equity-portefeuille is dan ook van mindere kwaliteit dan dat van andere beleggingscategorieën.

De indicator voor de datakwaliteit van private equity (gewogen naar belegd vermogen) is 5 (2023: 5) Opportunites

Opportunities heeft betrekking op een oude portefeuille met minder gangbare beleggingen, bijvoorbeeld in muziekrechten. In deze portefeuille worden geen nieuwe beleggingen meer gedaan, en deze beleggingscategorie vormt slechts een zeer beperkt deel van de totale portefeuille. We hebben voor beleggingen in deze portefeuille geen emissiedata. Evenmin kunnen we de CO₂-voetafdruk schatten op basis van sectorgemiddelden van bedrijven in publieke markten, omdat we voor deze beleggingen geen specifieke sector kunnen vaststellen. We hebben voor Opportunites dan ook geen CO₂-voetafdruk kunnen vaststellen.

Infrastructuur

De infrastructuurportefeuille omvat beleggingen in infrastructurele projecten als tolwegen, telecomnetwerken en faciliteiten voor de opwekking van (hernieuwbare) energie. In deze portefeuille worden geen nieuwe beleggingen meer gedaan. De primaire bron voor emissiedata van deze beleggingen is GRESB. Indien een bedrijf niet deelneemt aan GRESB en ook geen andere CO₂-rapportage kan overleggen, maken we een schatting van de emissies. Deze schatting is gebaseerd op het GRESB-gemiddelde voor de desbetreffende sector of een gemiddelde van de sector vastgesteld door onze vermogensbeheerder APG.

De indicator voor de datakwaliteit van infrastructuur (gewogen naar belegd vermogen) is 2 (2023: 2).

Vastgoed

De CO₂-voetafdruk van de vastgoedportefeuille wordt berekend met behulp van de analysefunctionaliteit in de GRESB-portal. Hierdoor zijn alleen de assets meegenomen die meedoen aan het GRESB-assessment (95% van de vastgoedportefeuille). Het meest recente GRESB-assessment 2024 bevat data van het voorgaande jaar (2023). In de berekening is daarom vanuit consistentieoogpunt gebruik gemaakt van het door bpfBOUW geïnvesteerd kapitaal per ultimo 2023. Het belegd vermogen waarvan de CO₂-uitstoot is gerapporteerd, is berekend door de dekking op basis van vloeroppervlak te vermenigvuldigen met het geïnvesteerd kapitaal dat rapporteert aan GRESB. De relatieve CO₂-emissiecijfers (t CO₂ e/€ mln) zijn hiervan afgeleid.

De indicator voor de datakwaliteit van vastgoed (gewogen naar belegd vermogen) is 1 (2023: 1).

Sturen op de CO₂-voetafdruk in aandelen en obligaties

In 2024 was de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in aandelen en bedrijfsobligaties -51% lager dan in het peiljaar 2019. Onze doelstelling is dat in 2030 de CO₂-voetafdruk (scope 1 en 2) van onze aandelen- en bedrijfsobligatie-portefeuille 50% lager is dan in 2019. De meetmethode voor het sturen op de CO₂-voetafdruk wijkt op een aantal punten af van de meetmethode voor het rapporteren van de CO₂-voetafdruk die hierboven is beschreven.

- Voor het sturen op de CO₂-voetafdruk nemen we alleen scope 1 en 2-emissies in de berekening mee; de data voor scope 3-emissies vinden we vooralsnog onvoldoende betrouwbaar om op te sturen.
- Voor obligaties met een duurzaam oogmerk die bijdragen aan SDG 7 stellen we de emissies op nul. Dit komt omdat we via zulke obligaties rechtstreeks beleggen in projecten die bijdragen aan het vergroenen van doorgaans CO₂-intensieve bedrijven (bijvoorbeeld projecten voor hernieuwbare energie van een elektriciteitsproducent). De uitstoot van het gehele bedrijf is dan niet representatief voor de projecten waarin we beleggen.
- Bij het vaststellen van de CO₂-voetafdruk voor het sturen op verlaging, maken we gebruik van relatief oudere data. De reductie per eind 2024 is gebaseerd op emissies in het boekjaar 2022. De reden is dat we aan het einde van het jaar de emissiedata ‘bevroren’ zodat we erop kunnen sturen gedurende het rapportagejaar. Dit betekent ook dat we geen gebruik kunnen maken van de meest recente emissiedata.

De CO₂-voetafdruk voor het sturen op verlaging wordt gecorrigeerd voor onttrekkingen en stortingen. Dit betekent dat het reductiepercentage niet wordt beïnvloed door geld dat wordt gestort of onttrokken aan de beleggingscategorieën aandelen en bedrijfsobligaties. In de periode 2019-2024 is per saldo geld onttrokken uit vooral aandelen. Hierdoor is de absolute CO₂-voetafdruk van deze beleggingscategorie sterker afgenomen dan zonder deze onttrekkingen het geval zou zijn geweest. Zonder de hierboven beschreven correctie was eind 2024 het reductiepercentage -68%.

BpfBOUW wil kunnen monitoren hoe de CO₂-voetafdruk van de beleggingsportefeuille zich ontwikkelt. Daarvoor moeten we de voetafdruk kunnen vergelijken met de voetafdruk op een bepaald moment in het verleden. Daarvoor is ook een voetafdruk met terugwerkende kracht berekend voor de portefeuille van 2019 volgens de huidige methode.

Het met terugwerkende kracht vaststellen van de CO₂-voetafdruk volgens de huidige methode brengt enkele uitdagingen met zich mee. In de regel is het cijfer voor 2019 in hogere mate afhankelijke van schattingen dan voor latere jaren, en daardoor minder accuraat.

BpfBOUW heeft vooralsnog geen beleid vastgesteld waarin wordt bepaald in welke gevallen de CO₂-voetafdruk van het basisjaar opnieuw wordt berekend.

Onderwerp	Doelstelling	Afgerond cijfer 2024 zoals vermeld in rapport (tenzij anders vermeld)	Cijfer 2024 met 1 decimaal achter de komma
Duurzaam wonen, werken en leven	% van onze beleggingen dat bijdraagt aan duurzame ontwikkeling	31%	31,1%
	% van ons vastgoed met vier of vijf GRESB-sterren	75%	74,5%
	% middenhuur van onze aankopen in Nederlandse woningen	21%	20,9%
Klimaat	Energieverbruik Nederlands vastgoed (t.o.v. 2015)	-35% (2023)	-34,5% (2023)
	CO ₂ -voetfadruck van onze aandelen en bedrijfsobligaties (t.o.v. 2019)	-51%	-50,7%
Circulariteit	Materialendossier via de basisbestanden van opgeleverde bouwprojecten	92%	91,7%
Arbeidsomstandigheden	% bewuste bouwplaatsen	93%	92,8%
	% Nederlandse bouwplaatsen met werkplekken voor mensen met afstand tot arbeidsmarkt	29%	28,6%
	% opleidingsplekken op onze Nederlandse bouwplaatsen	7%	7,2%

Assurance-rapport van de onafhankelijke accountant met beperkte mate van zekerheid over het Verslag Verantwoord Beleggen 2024

Aan: het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid

Onze conclusie

Wij hebben een assurance-opdracht met beperkte mate van zekerheid uitgevoerd op, het Verslag Verantwoord Beleggen 2024 en de separaat opgenomen bijlage Rapportage volgens de structuur van het raamwerk van de Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) 2024 (hierna: “het Verslag”) van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds voor de Bouwnijverheid (hierna: “bpfBOUW”) te Amsterdam.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden en de verkregen assurance-informatie hebben wij geen reden om te veronderstellen dat het Verslag geen, in alle van materieel belang zijnde aspecten, getrouwe weergave geeft van:

- het beleid ten aanzien van duurzaamheidsthema's,
- de bedrijfsvoering, de gebeurtenissen en de prestaties op dat gebied in 2024,

in overeenstemming met de van toepassing zijnde criteria zoals toegelicht in de sectie Criteria.

De basis voor onze conclusie

Wij hebben onze assurance-opdracht met een beperkte mate van zekerheid met betrekking tot het Verslag verricht volgens het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse Standaard 3810N, “Assurance-opdrachten inzake duurzaamheidsverslaggeving”. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie Onze verantwoordelijkheden voor de assurance-opdracht over het Verslag.

Wij zijn onafhankelijk van bpfBOUW zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO). Dit houdt onder meer in dat wij geen activiteiten ondernemen die conflicterend kunnen zijn met onze onafhankelijke assurance-opdracht. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen assurance-informatie voldoende en geschikt is als basis voor onze conclusie.

Criteria

De toegepaste criteria voor het opstellen van het Verslag zijn de toegepaste criteria, zoals toegelicht in de sectie ‘Rapportagerichtlijnen’ in bijlage 1, sectie ‘Toelichting rapportagecriteria’ in bijlage 2, en sectie ‘CO₂-methodologie’ in bijlage 5 van het Verslag.

De vergelijkbaarheid van het Verslag tussen entiteiten onderling en in de tijd kan beïnvloed worden door het ontbreken van geüniformeerde praktijken ter beoordeling en meting van de hierin opgenomen informatie. Dit biedt de mogelijkheid verscheidene, acceptabele meettechnieken toe te passen. Daarom dient het Verslag gelezen en begrepen te worden samen met de toegepaste criteria.

Ter vergelijking opgenomen informatie niet onderzocht

De in het Verslag opgenomen informatie over de periode 2020 tot en met 2023 is geen onderdeel geweest van een assurance-opdracht. Daarom is de ter vergelijking opgenomen informatie over de periode 2020 tot en met 2023 en de daaraan gerelateerde toelichtingen in het Verslag niet van een beperkte mate van zekerheid voorzien. Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

Beperkingen in de reikwijdte van onze assurance-opdracht

In het Verslag is toekomstgerichte informatie opgenomen in de vorm van ambities, strategie, plannen, verwachtingen, schattingen en risico-inschattingen. Toekomstgerichte informatie heeft betrekking op gebeurtenissen en acties die zich nog niet hebben voorgedaan en zich wellicht ook nooit zullen voordoen. Wij geven geen zekerheid bij de veronderstellingen en de haalbaarheid van deze toekomstgerichte informatie.

In het Verslag zijn de berekeningen om de CO₂-voetafdruk, de bijdragen van de beleggingen aan duurzame ontwikkelingen, het percentage van het vastgoed met vier of vijf GRESB-sterren en het energieverbruik van het Nederlands vastgoed te bepalen (hierna: de impactdata) veelal uitgevoerd aan de hand van veronderstellingen en met gebruikmaking van bronnen van externe partijen. De veronderstellingen en gehanteerde bronnen zijn toegelicht in secties ‘Toelichting rapportagecriteria’ in bijlage 2 en in bijlage ‘CO₂-methodologie’ van het Verslag. Wij hebben beoordeeld dat deze veronderstellingen en externe bronnen plausibel en passend zijn, maar ten aanzien van de inhoud van deze veronderstellingen en externe bronnen hebben wij geen werkzaamheden verricht.

De verwijzingen naar externe bronnen of websites in het Verslag maken geen onderdeel uit van onze assurance-opdracht. Wij verstrekken daarom geen zekerheid over deze informatie.

Onze conclusie is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheden.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht inzake het Verslag

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en getrouw weergeven van het Verslag in overeenstemming met de criteria zoals toegelicht in de sectie Criteria, inclusief het identificeren van belanghebbenden en het bepalen van materiële onderwerpen.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het selecteren en toepassen van deze criteria en voor het bepalen dat deze criteria toereikend zijn voor de gerechtvaardigde informatiebehoefte van belanghebbenden, rekening houdend met de van toepassing zijnde wet- en regelgeving met betrekking tot verslaggeving. De door het bestuur gemaakte keuzes ten aanzien van de reikwijdte van het Verslag en het verslaggevingsbeleid zijn uiteengezet in bijlage 1 ‘Over dit verslag’ van het Verslag.

Het bestuur is ook verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opstellen van het Verslag mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het rapportageproces over het Verslag van bpfBOUW.

Onze verantwoordelijkheden voor de assurance-opdracht over het Verslag

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van de assurance-opdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte assurance-informatie verkrijgen voor de door ons af te geven conclusie.

Onze assurance-opdracht is gericht op het verkrijgen van een beperkte mate van zekerheid om de plausibiliteit van de in het Verslag opgenomen informatie vast te stellen. De werkzaamheden variëren in aard en timing van, en zijn ook geringer in omvang, dan die bij een assurance-opdracht gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid. De mate van zekerheid die wordt verkregen bij een assurance-opdracht met een beperkte mate van zekerheid is daarom ook aanzienlijk lager dan de zekerheid die wordt verkregen bij een assurance-opdracht met een redelijke mate van zekerheid.

Wij passen de van toepassing zijnde voorschriften voor kwaliteitsmanagement toe op grond van de Nadere voorschriften kwaliteitsmanagement (NVKM). Op grond daarvan beschikken wij over een samenhangend stelsel van kwaliteitsmanagement inclusief vastgelegde richtlijnen en procedures inzake de naleving van ethische voorschriften, professionele standaarden en andere relevante wet- en regelgeving.

Onze assurance-opdracht bestond onder andere uit:

- het uitvoeren van een omgevingsanalyse en het verkrijgen van inzicht in de relevante maatschappelijke thema's en kwesties en de kenmerken van de entiteit;
- het evalueren van de geschiktheid van de toegepaste criteria, de consistente toepassing hiervan en de toelichtingen die daarover in het Verslag staan. Dit omvat het evalueren van de materialiteitsanalyse van de entiteit en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur;
- het via het inwinnen van inlichtingen op hoofdlijnen inzicht verwerven van de interne beheersingsomgeving, de rapporteringsprocessen, de informatiesystemen en het risico-inschattingsproces van de entiteit relevant voor het opstellen van het Verslag, zonder het verwerven van assurance-informatie over het bestaan of het toetsen van de effectiviteit van de interne beheersingsmaatregelen;
- het identificeren van gebieden in het Verslag waar het waarschijnlijk is dat misleidende of onevenwichtige informatie of een afwijking van materieel belang als gevolg van fraude of van fouten zich zal voordoen. Het bepalen en uitvoeren van verdere werkzaamheden is gericht op het beoordelen van de plausibiliteit van de in het Verslag opgenomen informatie in reactie op onze risico-inschatting. Deze werkzaamheden bestonden onder meer uit:
 - het inwinnen van inlichtingen bij het bestuur en/of relevante medewerkers op groepsniveau verantwoordelijk voor de duurzaamheidsstrategie en -beleid en prestaties;
 - het afnemen van interviews met relevante medewerkers verantwoordelijk voor het aanleveren van informatie voor, het uitvoeren van interne beheersingsmaatregelen op, en de consolidatie van gegevens in het Verslag;

- het beoordelen van het passend zijn en de plausibiliteit van de veronderstellingen en bronnen van externe partijen die zijn gehanteerd voor de berekeningen die ten grondslag liggen aan de impactdata zoals opgenomen in sectie 'Meetmethode van de CO₂-voetafdruk' in bijlage 5 van het Verslag;
- het verkrijgen van assurance-informatie dat de in het Verslag opgenomen informatie aansluit op de onderliggende administraties van bpfBOUW;
- het op basis van beperkte deelwaarnemingen beoordelen van relevante interne en externe documentatie;
- het overwegen van data en trends.
- het aansluiten van de relevante financiële informatie met de jaarrekening;
- het overwegen van de algehele presentatie en evenwichtige inhoud van het Verslag;
- het overwegen of het Verslag als geheel, inclusief de behandelde onderwerpen en de opgenomen toelichtingen, duidelijk en toereikend is toegelicht in overeenstemming met de toegepaste criteria.

Communicatie

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de assurance-opdracht en over de significante bevindingen die uit onze assurance-opdracht naar voren zijn gekomen.

Amsterdam, 23 mei 2025

EY Accountants B.V.

w.g. drs. R.J. Bleijs RA

